

SOSIALISTISK *fremtid*

ORGAN FOR BEVEGELSEN FOR SOSIALISME
#2 / 2007 - LØSSALG KR. 25,-

Sosialisme for det 21. århundret

Fremtidens økonomi * Nye revolusjoner
Norge i krig * Demokratiser media!
En tredje vei for Irak * Verdens miljøfyrtårn

Mediepolitikk

En utbredt misforståelse når det gjelder ytringsfrihet er at et system med privateide medier automatisk gir en høy grad av dette. Det mest kjente eksempelet på at det ikke fungerer slik er kanskje USA hvor én enkelt person kontrollerer nesten alle de dominerende mediene. Men egentlig er ikke situasjonen mye bedre i resten av verden hvor to store vestlige nyhetsbyråer kontrollerer størsteparten av informasjonsstrømmen. I Norge har man heldigvis stoppet et farlig forslag om ytterligere monopolisering i media ved å stoppe "Media Norge". Det betyr ikke at alt er vel nå.

Antonio Gramsci er den sosialistiske tenkeren som kanskje i størst grad har vært inne på denne problematikken. Han snakker om behovet for å bygge et mothege-
moni, for å utfordre storkapitalens kontroll over informasjonen vi får og tankene våre.

I Venezuela og Bolivia har man begynt å føre ut i livet en ny mediepolitikk, som står i sterk kontrast til den som ble ført i det forrige århundrets "sosialistiske" samfunn. I stedet for å "løse problemet" med kapitalens ideologiske hegemoni ved å innføre en ny form for ensretting som er minst like ille, arbeider man i Venezuela for å gi flest mulig anledning til å utforme sine egne medier. Slik har antallet tv-kanaler økt fra 40 til 80 og antallet radiokanaler økt fra 300 til 600. Gratis Internett bygges ut til fattigstrøk. Såpeseriene fra USA og de multinasjonale nyhetsbyråenes bilde av hva som foregår i verden får konkurranse fra "community media" over hele landet. Resultatet har blitt et meningsmangfold i media som de fleste andre land i verden kan misunne.

Norge burde studere nærmere dette prosjektet. Ingen av partiene på venstresiden synes imidlertid i stand til å fremme et offensivt forslag om demokratisering av media. Kanskje har man så mange komplekser på grunn av fortiden at man ikke er i stand til det.

En annerledes stormakt?

Utviklingen peker i retning av en sammenslåing av de to søramerikanske unionene CAN og Mercosur i Unionen av søramerikanske stater. Slik blir alle statene i Sør-Amerika samlet i én enkelt union, og nå blir også Mexico samt landene i Sentralamerika og Kariben invitert inn. Det bor 560 millioner mennesker i dette området. Denne samlingen gjør det mulig å stå mot imperialismen og vil være et viktig bidrag for en multipolar verden. Samtidig blir det spennende å se hvilket politisk innhold denne nye stormakten får. Er en annerledes stormakt i emning?

redaksjonen

Norge i krig	4
Ny sosialisme i emning	6
Sosialistisk kybernetikk	12
En tredje vei for Irak	16
Mytene om Øst-Europa	18
Verdens miljøfyrårn	20
Det nødvendige oppgjøret	22
RCTV	24
Arbeiderklassens fremtid	26

SOSIALISTISK
fremtid

Utgitt av: Bevegelsen for Sosialisme,
Boks 101, 5000 Bergen

E-post:
sosialistiskfremtid@bevegelsen.no

Redaktør: Marcos Aman

Redaksjon: Marcos Aman, Even
Sæviak Underhug og Aslak Storaker

Signerte artikler står for forfatters
regning og representerer ikke nød-
vendigvis Bevegelsen for Sosialisme
sine synspunkter

Forside: Kline Aaserøy

Trykk: Designtrykkeriet
Opplag: 1500
ISSN 1503 6537

Redaksjonen avsluttet:
22. august 2007

Kina: - Nei til drivstoff laget av mat

Biodrivstoff har de siste årene i økende grad blitt sett på som et mulig alternativ til fossile brennstoffer. Stadig flere advarer imidlertid mot bruk av matjord til å fremstille drivstoffet. Nå slutter også Kina seg til kritikken. "Matbasert etanol drivstoff vil ikke være veien for Kina", uttalte Xu Dingming, representant for National Energy Leading Group ved et energiseminar i juli i år.

Storskala produksjon av drivstoff av mais og andre matvarer har bidratt til å drive opp prisene på mat, noe som i første rekke rammer verdens fattige. Utviklingen har tvunget frem advarsler fra tidsskrifter som The Economist og Foreign Affairs, samt en rekke statsledere i den tredje verden.

- Xinhua News Agency / SF

India blir "velferdsstat light"

"Indias regjering har kunngjort en ambisiøs plan for sosial sikkerhet som skal gavne 390 millioner fattige, ikke-organiserte arbeidere", melder BBC News. Dersom lovforslaget går gjennom vil disse arbeiderne være sikret livs- og uføreforsikring. Mer enn 90% av Indias arbeidere er ikke-organiserte, i følge nettstedet. Tiltaket vil koste 22,2 milliarder dollar å innføre.

Indias sentrum-venstre-regjering har sittet tre år ved makten, og har i følge BBC News den siste tiden arbeidet mye med tiltak mot fattigdom.

- BBC News

- Ville innføre fascisme i USA

USA kunne ha slått følge med Italia og Tyskland dersom det planlagte kuppet i 1933 hadde blitt en realitet. Opplysningene stammer fra en ny BBC-dokumentar som viser at flere av USAs mest berømte familier ønsket å få innført Hitler og Mussolinis ideologi i USA gjennom et statskupp. Målet var å fjerne president Roosevelt, hvis politikk kunne føre til kommunisme. I BBC-dokumentaren spekuleres det også i om bestefaren til den sittende presidenten, Prescott Bush, deltok i kupplaneene, i følge Dagbladet.no.

- Dagbladet

"... de fire største narkobaronene [i Afghanistan] er sentrale statsråder i den afghanske regjeringen. Norske og britiske soldater kjemper og dør for å beskytte denne regjeringen."

"USA og ISAF-styrken har lagt til rette for den største opiumsavlingen verden noen gang har sett".

Craig Murray, tidligere britisk ambassadør og rektor ved Dundee-universitetet, til Aftenposten

Norge satser stort i Amazonas

Utviklingsminister Erik Solheim har underskrevet en samarbeidsavtale med Regnskogfondet. Avtalen innebærer at Utenriksdepartementet finansierer Regnskogfondets storsatsing i Amazonas med 69 millioner kroner for 2007 - 2010. Det er den største norske støtten som noen gang er til regnskogsbevaring i Amazonas. Ambisjonen er å sikre effektiv beskyttelse av fem store regnskogsområder, tilsvarende 2,5 ganger Norges areal. Amazonas-programmet vil støtte arbeidet til nærmere tretti lokale miljø-, rettighets- og urfolksorganisasjoner, i første omgang i Brasil, Peru, Bolivia og Ecuador. Nyere studier fra Amazonasområdet viser at etablering av urfolksterritorier er det mest effektive tiltaket for å bevare regnskogen.

- Regnskogsfondet

Nytt tysk venstreparti

De to tyske sosialistiske partiene WASG og PDS har nå slått seg sammen i et nytt parti med navnet Die Linke. Die Linke er landets tredje største parti, med 60 300 medlemmer fra det tidligere PDS, 11 500 fra det tidligere WASG og 4 000 nyinnmeldte.

Hovedkampsakene til det nye partiet er å stanse økningen i pensjonsalderen, reversere de brutale nye arbeidslivlovene kjent som Hartz IV og trekke alle tyske soldater ut av Afghanistan. Partiet langsiktige mål å gjøre Tyskland til en sosialistisk stat, uten å røkke ved demokratiske ordninger. Ifølge en meningsmåling gjengitt i avisen Frankfurter Rundschau ville Die Linke få opp til 24 prosent av stemmene, hvis det ble holdt nyvalg til Forbundsdagen nå. I det tidligere DDR kunne hele 44 prosent tenke seg å stemme på partiet.

- Socialist Worker/VG

Demokratiserer verdensrommet

I 2008 vil satellitten "Simon Bolivar" skytes opp i verdensrommet. Prosjektet, satt i gang av Venezuelas regjering, skal gjøre Latin-Amerika mindre avhengig av kommunikasjon via eksisterende satellitter. Disse er i dag nesten utelukkende kontrollert av de rike landene. "Simon Bolivar" vil blant annet gjøre det mulig å kringkaste 24 tv-kanaler med alternativ informasjon til Latin-Amerika og resten av verden. Satellitten har kostet den venezuelanske staten 240 millioner dollar.

- ABN

KOMMENTAR

Norge i krig

AV ASLAK STORAKER

Etter at NATO vedtok sin nye "Out of Area"-politikk – der alliansen ga seg selv rett til å intervenere i et hvilket som helst land hvor som helst i verden – har Norge deltatt i tre forskjellige angreps- og okkupasjonskriger mot selvstendige land: Jugoslavia, Irak og Afghanistan.

Per dags dato har Norge 650 soldater og befal i Afghanistan i tillegg til 150 spesialsoldater rundt Kabul. To av dem har blitt sendt hjem i kister. I 2003 slapp et norsk jagerfly for første gang siden andre verdenskrig bomber over et fiendtlig mål, og Norge gir millioner av kroner i bistand til den afghanske regjeringa. Det er til og med blitt etablert en permanent norsk militærleir i Afghanistan. Norge har aldri tidligere hatt varige militærleire i utlandet. Hva er så resultatet av denne krigføringa som Norge deltar i?

I juni 2002 ble minst 20 drept og 60 skadd da USAs bombefly bombet et bryllup i Uruzganprovinsen.

I oktober 2006 drepte NATOs bombefly 31 sivile i et bombetokt utenfor Kandahar.

I juni 2007 ble 51 sivile drept av USA-ledede styrker sør i Afghanistan og minst sju barn øst i Afghanistan.

Dette er bare noen få eksempler på overgrep mot sivile som har kommet gjennom i pressen her hjemme. NRK skriver på sine nettsider at 1000 afghanske sivile ble drept i krigshandlinger i løpet av 2006. I følge nettstedet unknownnews.com ble 3485 afghanske sivile drept fra invasjonen i 2001 og fram til juli 2004.

Dette betyr på ingen måte at Taliban er uskyldsrene. De er slett ikke fremmede for å ta livet av sivile for å ramme okkupasjonssoldatene, Amnesty International anklager dem for å ha brent ned 183 skoler i 2005 og 2006.

Hvem er det egentlig de norske soldatene kjemper for?

Hamid Karzai ble håndplukket av Bush-administrasjonen til å tjene som Afghanistans nye president, og vant "valget" i 2004. Mange betviler imidlertid at en kan holde et rettferdig demokratisk valg i et krigsherjet land okkupert av fremmede styrker, der krigsherrer, narkobaroner og islamske fundamentalister utgjør de viktigste gruppene i samfunnet. I et dokument fra menneskerettighetsorganisasjonen Human Rights Watch kan en lese følgende: "Over hele landet klaget kandidater og organisasjoner til

Human Rights Watch over tilfeller der lokale ledere eller krigsherrer hadde avholdt møter der de fortalte velgerne hvem de skulle stemme på. I noen tilfeller hevder kandidater og tilhengerne deres at det har forekommet direkte trusler."

Malalai Joyas (26) er Afghanistans yngste parlamentsmedlem. Den unge kvinnen er truet på livet fordi hun bruker posisjonen sin i parlamentet til å fordømme narkobaronene og krigsforbryterne som hun mener ødelegger landet. "Valget ble manipulert av kriminelle med våpen, penger og innflytelse. Både i regjeringen og i parlamentet sitter folk som burde dømmes og straffes for kriminelle handlinger og drap på uskyldige afghanere. Noen er valgt inn, andre har fått posisjoner av Karzai. I parlamentet stemmer de fleste som de får beskjed om, eller de selger stemmen

sin til høystbydende" sier hun i et intervju med Bistandsaktuelt, og fortsetter: "USA samarbeider med krigsherrer som er drapsmenn og narkotikasmuglere. Disse forbryterne sitter i dag med makten i Afghanistan. Alle i Afghanistan vet at Karzai bare er en lakei for utenlandske interesser og mektige krigsherrer. Og alle vet at regjeringen hans, som aldri kunne eksistert uten USAs beskyttelse, er gjennomkorrupt." Fordi Joyas, på tross av drapstrusler, fortsatte sin fordømmelse av Karzairegimet, ble hun den 21. mai 2007 suspendert fra parlamentet i tre år.

1. februar 2007 vedtok det afghanske parlamentet en lov om amnesti for alle som har gjort seg skyldig i krenkelser av menneskerettighetene som har foregått de siste 25 årene. Mange kommentatorer anser dette for å være rein selvhjelp, siden et stort antall av mennene som sitter i parlamentet er anklaga for krigsforbrytelser. Den politiske friheten er mildt sagt begrenset. I mai 2007 ble 12 demonstranter drept og over 30 såra da afghansk politi skjøt mot demonstranter som krevde avgangen til guvernør Juma Khan Hamdraz i Jowzjan-provinsen, forteller NRK. Dessuten er det alminnelig antatt at det afghanske sikkerhetspolitiet NDS systematisk torturerer fangene sine.

Kvinnene har det verre enn før, narkotikahandelen florerer

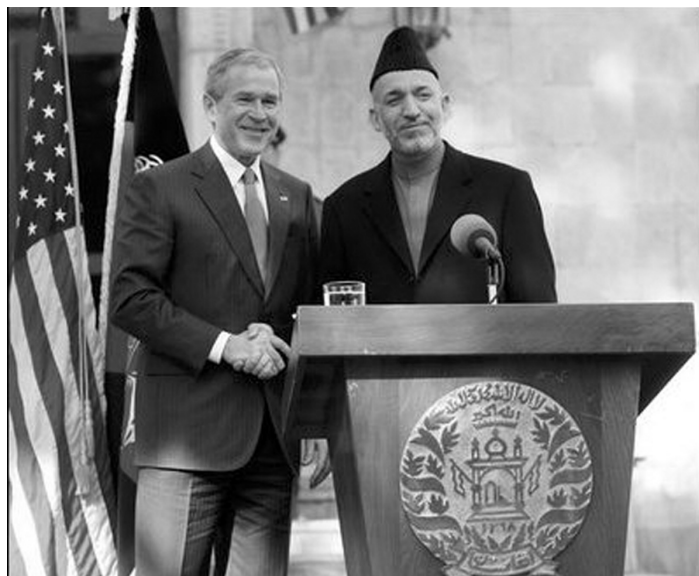
Krigens redsler er ufattelige. I følge den afghanske kvinneorganisasjonen Afghanske kvinners revolusjonære organisasjon (RAWA) har afghanske kvinner fått det verre etter invasjonen enn de hadde det under Taliban. "Selv om Taliban innførte streng shariolovgivning, lovet de til en viss grad en underlig trygghet for kvinner som fulgte deres lover og regler. Nå er også kvinner i burka blitt mål, og blir i full åpenhet plaget og antastet av krigsherrene og deres sønner," sier Sahar Saba til The Asian Age (gjengitt i Aftenposten

KOMMENTAR

USA samarbeider med krigsherrer som er drapsmenn og narkotikasmuglere. Disse forbryterne sitter i dag med makten i Afghanistan.

- Malalai Joyas (26), inntil nylig Afghanistans yngste parlamentsmedlem, nå utestengt fra parlamentet for å ha kritisert diktator Karzai.

12.02.04). I en uttalelse i anledning 8. mars 2006 skriver RAWA at "mord, ran, kidnapping og voldtekt av kvinner og barn er blitt dagligdagse hendelser. Selvmordsraten blant kvinner er svært høy, og narkotikatrafikken øker stadig, samtidig som milliarder av bistandsdollar og offentlige ressurser blir ødslet bort. Det blir stadig flere hjemløse og arbeidsledige." Mange krigsherrer og islamister som sitter i Karzai-regjeringa har tatt del i omfattende overgrep mot sivile, både under borgerkrigen 1992-96 og etter at de gjenvant makta sin i 2001.

Det mest håndfaste resultatet av NATOs krigføring er en enorm oppblomstring av opiumsdyrking. Taliban innførte i år 2000 et strengt

Resultatet er at opiumsavlningen i 2006 var rekordstor, hele 6 100 tonn. Over 90 % av heroinen på verdensmarkedet blir dyrka i Afghanistan. En del av det ender på gatene i Oslo.

Den politiske friheten er mildt sagt begrenset. I mai 2007 ble blei 12 demonstranter drept og over 30 såra da afghansk politi skjøt mot demonstranter.

Nødhjelp, Changemaker, en kampanje som satte fokus på at Norge har sviktet fredsbevarende FN-operasjoner til fordel for NATO. Tall viser at Norge i 1995 hadde 1500 soldater under FN-flagg. I 2006 var tallet på FN-soldater 19, mens det var utplassert 778 soldater under NATO-ledelse. Tiden da Norge var en fredsnasjon er dessverre over, uttalte daværende Changemaker-leider Jens Aas-Hansen i forbindelse med aksjonen.

forbud mot opiumsdyrking, som de håndhevet svært brutalt. Resultatet var at det bare ble produsert 185 tonn med opium det året. Etter at NATO hjalp Nordalliansen til makta har produksjonen økt betraktelig. I følge den tidligere britiske ambassadøren Craig Murray innehar narkotikamafiaen sentrale posisjoner i Karzais regjering, som norske soldater risikerer liv og helse for å beskytte. "90 % av denne businessen kontrolleres av folk som støtter regjeringen eller sitter i regjeringen," uttaler Murray.

NATO-medlemskapet gjør Norge til en krigsnasjon

I 2006 hadde ungdomsorganisasjonen til Kirkens

En lite omdiskutert følge av Norges medlemskap i NATO er følgene for norsk våpeneksport. Norge har en sikker plass på lista over verdens største våpeneksportører, sett i forhold til innbyggertallet er Norge trolig verdens største våpeneksportør. Norges offisielle politikk er å ikke eksportere våpen til land som er i krig. Men dette gjelder ikke for våre alliansepartnere i NATO, som ikke bare bruker norskproduserte våpen i krig, men eksporterer dem videre til konfliktherjede land der Norge driver med bistandsarbeid og fredsmekling.

Faktum er at norsk våpeneksport har profittert grovt på krig de siste årene. Norge eksporterte i 2006 våpen for 1,8 milliarder kroner, tre ganger mer enn vi gjorde i 2001. Siden USA begynte sine nye imperialistiske krigsprosjekter mot de oljerike statene i Midtøsten i 2001 har norsk våpeneksport til USA blitt tidobla – fra 81 millioner kroner til 794 millioner kroner. Norwatch har avdekket at over tre fjerdedeler av dette er komponenter som blir brukt i angrepsvåpen. Det er ingen tvil om at disse blir brukt av USAs soldater i Irak.

Norsk maktelite liker å markedsføre Norge som en fredsnasjon. Men dette bildet stemmer rett og slett ikke. Landet vårt er i krig. Vi bør spørre oss selv om hvem som tjener på det.

Artikkelforfatteren er redaksjonsmedlem i SF.

AKTUELT

Venezuela forsøker å skape en sosialisme for det 21. århundret. Nå er tre andre land i gang med tiltak som kan føre til et brudd med kapitalismen på sikt.

Ecuador, Nicaragua, Bolivia:

En ny sosialisme i emning?

AV EVEN SANDVIK UNDERLID OG
ASLAK STORAKER

Ecuadors medborgerrevolusjon

Et av Latin-Amerikas mest opprørske land har endelig fått en regjering som tar folkets interesser og behov på alvor.

Etter at Rafael Correa vant presidentvalget i Ecuador i fjor har regionen fått en ny profilert kritiker av "The Washington Consensus" og de rike landenes tapping av Latin-Amerikas ressurser.

For å oppnå endring i Ecuador, i likhet med et hvilket som helst annet latinamerikansk land, er en første forutsetning å oppnå reell nasjonal selvstendighet. Ecuador har som sine naboer har så langt vært underlagt IMF, Verdensbanken og USAs diktater.

Ecuador har fått en ledende rolle i arbeidet for Banco del Sur og Fondo del Sur, alternativer til Verdensbanken og IMF som skal fremme sosial utvikling i stedet for nyliberalistiske reformer i Latin-Amerika og den tredje verden.

Landet gir også støtte til arbeidet for en felles latinamerikansk valuta og lover å på lengre sikt kvitte seg med amerikansk dollar som nasjonalvaluta i Ecuador. Rafael Correa - en veltalende kristensosialist med doktorgrad i økonomi - mener nemlig at Latin-Amerika

subsidierer de rike landenes økonomier gjennom å spare og investere i dollar.

Regjeringen har også varslet nyinnmelding i OPEC, hvor stater som er kritiske til USAs dominans, og som i noen tilfeller ønsker å redusere den globale oljeproduksjonen, i dag dominerer.

Strakstiltak for rettferdighet

En annen forutsetning for endring i Ecuador er avskaffelse av de gamle, korrupte politiske institusjonene og det juridiske rammeverket som favoriserer elitens interesser.

Når Rafael Correa stilte til valg i 2006 stilte han uten en eneste kandidat til kongressen. Correa satset *alt, eller ingenting*, og sa at en forutsetning for å gjennomføre hans program er gjennomslag for en grunnlovsgivende forsamling som kan utforme nye politiske institusjoner.

Inntil den grunnlovsgivende forsamlingen har fått fullført sitt arbeid er det begrenset hvor mye man kan endre landets grunnleggende strukturer. Regjeringen har imidlertid kunngjort eller satt i gang en rekke strakstiltak:

- Varsel om at privatiseringer som har blitt gjennomført de siste tiårene vil bli reversert.
- Gjennomgang av kontrakter med alle utenlandske selskaper som er involvert i gruve drift

og oljeutvinning i Ecuador, etter modell fra Venezuela og Bolivia.

- Kunngjøring av en økonomisk plan som skal reaktivere økonomien og som innebærer en betydelig økning i de offentlige budsjetter. Det legges opp til at andelen av statsbudsjettet som går til sosial velferd vil bli nesten doblet frem mot år 2010, fra ca. 20% til 40%.

- Kunngjøring av plan som gradvis skal gjøre helsestell og utdanning gratis og tilgjengelig for alle.

- Innføring av restriksjoner på de private bankenes virksomhet. Disse vil ikke lenger kunne tjene uhemmet på vanlige folks bekostning.

- Innføring av mikrokreditter til små private produsenter og kooperativer som kanaliseres gjennom en statlig bank, og dermed bidrar til å gi sistnevnte økt betydning.

- Gjennom programmet "Visst kan jeg!" skal analfabetismen i landet bli utryddet i løpet av to år med cubansk hjelp. 9% av Ecuadors befolkning kan ikke lese og skrive.

- Dobling av satsene til et slags sosialhjelpsprogram som finnes i Ecuador.

- Arbeid for en ny medielov som skal sikre mangfold i pressen, etter modell fra Bolivia og Venezuela. Gjennom denne blir de korporative mediestrukturene blir utfordret gjennom at man gir pressestøtte og starthjelp til uavhengige "community media".

- Økt kvinnerepresentasjon på regjeringsplan. 40% av ministrene er nå kvinner.

- Politikere og ansatte i det offentlige får ikke lenger lov å motta "gaver", et tiltak som skal

Alfabetisering er et viktig tiltak for å sikre at alle får mulighet til å aktivt delta i de demokratiske prosesser og byggingen av sosialisme.

begrense korrupsjonen.

- En ny kriminalpolitikk. Correa lover å slippe fri inntil 10.000 personer som sitter i landets fengsler uten lov og dom. Ekstra ressurser har blitt gitt til landets overfylte fengsler og regjeringen lover å humanisere fengselsvesenet og å satse på rehabilitering. En plan for våpenkontroll skal redusere volden og dødstallene.

- Regjeringen gir offentlig informasjon på språket Kichwa, som snakkes av en del av urbefolkningen, for første gang i landets historie.

- Regjeringen gir aktiv støtte til urbefolkningsgrupper i Amazonas som kjemper mot oljeselskapet Chevron, som lenge har forsøpt området disse bor i.

- Innføring av tiltak mot barnearbeid og en økonomisk støtteordning til familier som ikke har råd til å sende barna på skolen.

- Gjenforhandling av lån med Den interamerikanske utviklingsbanken med håp om kvitte seg med en del av utenlandsgjelden. Andelen av statsbudsjettet som går til gjeldsbetaling har blitt halvert under denne regjeringen. Mulig at regjeringen vil erklære mesteparten av gjelden for illegitim og nekte å betale.

- Ecuador får en miljøpolitikk! Regjeringen har satt i gang en kriseplan for å redde de verdensberømte Galapagos-øyene. Man vil søke å stoppe den forurensende og kreftfremmede sprøytingen av glysofat over kokaplantaser langs Colombias grense til Ecuador, noe som også rammer ecuadorianere. Rafael Correa har tilbudt å sperre for oljeutvinning i områder med sårbar natur, dersom et eller flere rike land

sier seg villig til å kompensere for inntektene Ecuador vil gå glipp av. Norge er forøvrig et av landene som har blitt forespurt om å ta regningen.

- Regjeringen har tvunget gjennom økte bevilgninger til landets jernbanesektor for å reparere og å modernise jernbanenettet.

Grunnlovsgivende forsamling og sosialisme

De nevnte tiltakene er alt i gang eller vil settes i gang med det første. Men som vi har vært inne på tidligere ser regjeringen i Ecuador også for seg mer grunnleggende strukturreformer på sikt. For å få det til må man endre det juridiske rammeverket og kvitte seg med de gamle og korrupte politiske institusjonene. I følge en meningsmåling har bare 1% av Ecuadors befolkning tillit til Kongressen som institusjon!

Regjeringens strategi for å gjennomføre det den kaller for en "medborgerrevolusjon" er opprettelsen av en grunnlovsgivende forsamling som skal utarbeide en ny konstitusjon for landet. Den 15. april stemte 81,72% av Ecuadors befolkning "ja" til en folkeavstemning for opprettelsen av en slik forsamling. Den gamle konstitusjonen ble utarbeidet av landets eliter; denne gang skal alle befolkningsgrupper få delta.

Det er interessant å se på de mer langsiktige perspektivene til regjeringen i Ecuador. Den tar

Landfakta

ECUADOR

Innbyggere: 13,850,000

Areal: 256,370 km²

BNP: \$4,776 (111. plass)

Eksportvarer: Olje, bananer, blomster, reker

Spebarnsdødelighet: 22,1 / 1000

Forventet levealder: 76.6 år

Rangering på Human

Development Index (HDI): 83. plass

NICARAGUA

Innbyggere: 5,675,356

Areal: 129,494 km²

BNP: \$3,636 (119. plass)

Eksportvarer: Kaffe, storfekjøtt, skaldyr, tobakk, sukker, gull og peanøtter.

Spebarnsdødelighet: 27,1 / 1000

Forventet levealder: 70,9 år

HDI-rangering: 112. plass

BOLIVIA

Innbyggere: 8,857,870

Areal: 1,098,581 km²

BNP: \$2,817 (125. plass)

Eksportvarer: Naturgass, soja-bønner og derivater, råolje, sink og tinn

Spebarnsdødelighet: 50.4 / 1000

Forventet levealder: 66,2 år

HDI-rangering: 115. plass

Kilde: Wikipedia

AKTUELT

**... man må overskride den skadelige løg-
nen som sier at individualismen og
konkurransen er samfunnets motor.**

**Rafael Correa,
president i Ecuador.**

til orde for en ny form for sosialisme. Den meksikanske avisen El sol de Tijuana trykte i april en artikkel hvor Rafael Correa siteres i forhold til sitt syn på sosialismen: "Vi går i retning av sosialismen for det 21. århundret, som er noe helt annet enn å statliggjøre produksjonsmidlene og den tradisjonelle sosialismen".

Dette passer godt med andre uttalelser fra tilhengere av teorien om "sosialismen for det 21. århundret", hvor uavhengige arbeidereide kooperativer lanseres som alternativ til kapitalistiske bedrifter.

Samtidig som Correa tar avstand fra det forrige århundrets autoritære forsøk på å innføre sosialisme, lover han å ta vare på det beste i den sosialistiske tradisjonen, noe som kommer til uttrykk i følgende uttalelse: "Vi er [...] enig med den tradisjonelle sosialismen i betydningen av den kollektive handling, og at man må overskride den skadelige løggen som sier at individualismen og konkurransen er samfunnets motor, dette er den største svindelen i menneskehetens historie, og verden tror fortsatt på den".

Sandinismen tilbake i Nicaragua

Daniel Ortega, leder for Sandinistrevolusjonen (1979-1990), er tilbake som president i Nicaragua. Radikale endringer kan være underveis.

Sandinistbevegelsen, som styrtet Somozas

diktatur i Nicaragua i 1979, representerte et håp for venstreorienterte over hele verden. Mange ventet at en demokratisk sosialistisk bevegelse skulle slå rot på det amerikanske kontinent.

Sandinistene overtok et land i ruiner, med stor utenlandsgjeld, 50.000 drepte og 600.000 hjemløse. Siden fulgte kom borgerkrigen hvor USA finansierte den ytterliggående militære gruppen Contras. Trass i de vanskelige forutsetningene oppnådde Sandinistregjeringen store sosiale fremskritt i landet.

Det er verdt å merke seg at revolusjonen i Nicaragua skilte seg ut fra forsøkene på sosialisme i Øst-Europa ved at myndighetene la til

rette for en fri presse og frie valg. Da Ortega tapte valget i 1990, etter fem år med amerikansk økonomisk blokade og USA-støttet krigføring i landet, trakk han seg frivillig og lovet å gjøre comeback senere.

Gått bort fra sine idealer?

Og comeback ble det. Etter Daniel Ortegas valgseier i fjor høst, har den nye presidenten i vestlig presse blitt fremstilt som en slags angrende sjel som har gått bort fra sine gamle idealer. Riktig er det at Ortega i fjor gikk til valg på forsoning og nasjonal gjenforening, og har tonet ned en del av sin revolusjonære retorikk. Presidenten har også opprørt mange venstreorienterte med sin allianse med tidligere motstandere i kirken, og medlemmer av den USA-støttede opprørsgruppen Contras som har tatt selvkritikk og ønsker å bidra til forsoning.

Sandinistbevegelsen FSLN har også mistet støtte blant venstreorienterte i utlandet ved å stemme for en lov som forbyr abort i Nicaragua, et sterkt katolsk land.

Direktedemokrati og kamp mot sulten

En av tingene som vakte den internasjonale venstresidens interesse for det sandinistiske eksperimentet på 1980-tallet var forsøkene på å innføre en slags rådssosialisme hvor vanlige folk deltok i utformingen av det nye samfunnet. Nicaraguas førstedame Rosario Murillo kunngjorde i juli 2007 at gjenopptakelsen et system med Demokratiske folkeråd over hele landet vil gi kontinuitet til Sandinistrevolusjonen. Sosiologen Carlos Corea sier om dette systemet med direkte demokrati at det gir folk mulighet til å organisere seg og å ha noe å si i samfunnsutviklingen.

Noe av det første Sandinistregjeringen gjorde etter å ha kommet til makten i januar 2007 var å gjøre all utdanning og alt helsestell gratis.

På 1980-tallet klarte Sandinistene med cubansk hjelp å redusere analfabetismen i Nicaragua fra 50% til 12%. Etter 17 år med nyliberalistiske regjeringer har prosentandelen økt til 35% igjen. En ny alfabetiseringskampanje, også denne gangen med assistanse fra Cuba, har som mål å redusere andelen til bare 5% i 2009. I tillegg vil fjerningen av skoleavgifter åpne opp utdanningssystemet for en million barn som i dag står utenfor dette.

Innenfor helsesektoren har man så langt fjernet egenandeler for legebesøk, medisinske undersøkelser, og innleggelse.

Sandinistregjeringens viktigste mål for regjeringssperioden er å utrydde sulten i Nicaragua.

Det har gått 17 år siden USA knuste sandinistrevolusjonen, siden har de sosiale forskjellene økt. Den nye regjeringen lover å ta opp igjen kampen mot fattigdom og analfabetisme.

Gjennom opprettelsen av et system for direktedemokrati basert på kommuneråd vil Sandinistene i Nicaragua gi kontinuitet til 1980-årenes revolusjon.

Dette skal gjøres gjennom "Null sult"-programmet, som skal gi et tilskudd med verdi på 2.000 amerikanske dollar til 75.000 familier i rurale strøk mellom 2007 og 2012. Familiene vil bli tildelt en gravid ku, en gravid gris, fjærkre, samt frukttrær og arbeidsredskaper. Det kortsiktige målet for programmet er at alle bondefamiliene skal bli i stand til å produsere nok mat til å dekke egne behov, mens et mer langsiktig mål er at man skal etablere lokale markeder og å eksportere enkelte matvarer. På sikt skal programmet delvis bli selvfinansierende. Man har så langt skaffet til veie noen av midlene gjennom å kutte i lønningene til politikere og byråkrater.

En ny utenrikspolitikk

Utenrikspolitisk har Nicaragua gjennomgått en markant kursendring de siste månedene. En viktig hendelse var landets inntreden i ALBA-samarbeidet den 28. mars i år. ALBA - eller Det bolivarianske alternativet for det amerikanske kontinent - er en handelsavtale basert på prinsipper om solidaritet i stedet for den sterkeste rett. Medlemsland så langt, foruten Nicaragua, er Bolivia, Venezuela og Cuba. Gjennom avtalen vil Nicaragua få bistand og gunstige handelsbetingelser som vil bidra til å få økonomien på fote igjen.

Nicaragua taler, for første gang på seksten år, med en selvstendig stemme i utenrikspolitikken. Landets nye regjering kritiserer Verdensbanken for mangel på internt demokrati og Ortega har selv gått ut mot bankens nye leder Robert Zoellick som ble oppnevnt av USAs president George W. Bush. Nicaraguanske myndigheter har stilt hardt mot hardt i forhandlinger med IMF og fått organisasjonen til å respektere landets politikk med økte offentlige budsjetter og et opp-

gjør med nyliberalistiske reformer. For øyeblikket er Nicaragua i en situasjon hvor det er vanskelig å si nei til kreditter, og IMF er lite tjent med et brudd med nicaraguanske myndigheter i en situasjon hvor man mister stadig flere støttespillere i Latin-Amerika.

Regjeringen i Nicaragua tar også til orde for reformer i FN, fordømmer Kina for sin satsning på massebilisme i stedet for bærekraftig utvikling, og går hardt ut mot USAs beskyttelse av terroristen Luis Posada Carriles. Under sin innsettelse den 10. januar i år kom Ortega med en hyllest til Evo Morales, Hugo Chavez og Fidel Castro som knapt kunne misforstås.

Sosialisme i Nicaragua?

Like etter at Daniel Ortega vant valget i november i fjor sendte en venezuelansk statlig tv-kanal et opptak av en telefonsamtale mellom Ortega og Venezuelas president Hugo Chavez. Sistnevnte uttaler at "nå, som aldri før, vil Sandinistrevolusjonen og Den bolivarianske revolusjonen bli ett, for å bygge fremtiden, sosialismen for det 21. århundret".

Men vent litt, ble det ikke nettopp sagt at Nicaraguas president gikk til valg på "dialog og nasjonal forsoning", og har han ikke dessuten gitt det private næringsliv en rekke forsikringer? Jo, og valgresultatet på 38% i presidentvalget gjør at regjeringen vil bli nødt til å skape allianser med andre krefter og den økonomiske situasjonen i landet legger også begrensninger på hvilke reformer som kan gjennomføres. Økonomisk hjelp fra Venezuela til opprettelse og drift av arbeiderkooperativer, og opprettelse av en rekke felles statsselskaper i samarbeid med de andre landene i ALBA-samarbeidet, sier noe om hvordan man likevel kan gradvis fase ut den kapi-

talistiske økonomien i Nicaragua til fordel for en postkapitalistisk økonomi.

En eventuell overgang til et sosialistisk økonomi vil likevel gå sakte. Det kan synes som om regjeringens prioriterte oppgave på det nåværende tidspunkt er å få til en del raske, synlige resultater i kampen mot sosial nød. Slik kan man konsolidere makten, skape seg bredere støtte og få politisk flertall for mer radikale reformer. En grunnlovsreform er under diskusjon og Daniel Ortega har lovet å gjennomgå privatiseringer som har blitt gjennomført siden den gamle sandinismens fall i 1990. Mange av eiendommen det er snakk om ble solgt for en tiendedel av deres reelle verdi. Men i hvor stor grad det er aktuelt å nasjonalisere og sosialisere denne eiendommen på nytt - og slik gjenaktivere "sandinistepokens" økonomi - er fortsatt uklart.

Bolivia: Ny kurs etter 500 år med undertrykkelse

I desember 2005 vant kokabondelederen Juan Evo Morales Ayma presidentvalget i Bolivia med 53,9 % av stemmene.

På tross av at flertallet av innbyggerne i landet er indianere, er Morales den første presidenten i landet av indiansk avstamning. Morales ble brakt til seier som representant for Bevegelsen til Sosialisme (MAS), som springer ut av en rekke sosiale bevegelser som har kjempa for de fattige bøndernes og indianernes kår i en årrekke. Det første Morales gjorde da han kom til makta var å halvere sin egen og sine ministeres lønn. Kort tid etter økte han minstelønna i landet med 50 %.

Utenrikspolitisk har Bolivia under Morales knyttet nære bånd til Cuba og Venezuela, og blitt med i Alba-samarbeidet, et alternativt

AKTUELT

integrasjonsprosjekt i Latin-Amerika som vektlegger prinsipper om rettferdig handel og solidaritet. Politikken har fått en klar anti-imperialistisk profil.

Sjøl om Bolivia er svært rikt på naturressurser, er det det fattigste landet i Sør-Amerika, fordi disse ressursene tidligere bare har beriket utenlandske selskaper og korrupte politikere. Dette skal det nå bli slutt på.

Morales' vei til presidentpalasset

Morales vokste opp i fattigdom på landsbygda. Som tyveåring ble han engasjert i kokabøndernes fagforening, og gjorde seg bemerket som en uredd forkjemper for de fattige bøndernes rettigheter. Kokaplanten er kontroversiell fordi den kan bli brukt til å lage kokain, men kokabøndernes representanter understreker at den bare skal videreføres til nyttige produkter som mat, og medisiner. Kokaplanten er en viktig del av kulturen til andesindianerne.

De siste ti årene fram til Morales ble tatt i ed som president i januar 2006 var Bolivia rystet av store sosiale opprør mot de nyliberale reformene som landet ble presset til å gjennomføre av Verdensbankent. Mest kjent er opptøyene etter privatiseringen av vannressursene i storbyen Cochabamba, da vannprisene steg med opptil 300 %, og de som ikke hadde råd til å betale fikk vannet sitt stengt av. Tusenvis av fattige demonstranter klarte til slutt å jage det multinasjonale vannselskapet ut av byen, men før de lyktes hadde flere titalls demonstranter ble skutt av politiet.

Prosjektet til MAS er intet mindre enn å frigjøre seg fra et fem hundre år gammelt kolonialistisk system, bryte med nyliberalismen og gjøre slutt på supermakten USAs og det hvite mindretallets langvarige herredømme over landet. Morales regjering representerer et endelig brudd med det undertrykkende systemet som har holdt den fattige indianske majoriteten nede i fem hundre år. Også etter regjeringsovertagelsen har MAS fortsatt sitt nære samarbeid med de sosiale bevegelsene.

Det arbeides nå for at alle statig ansatte skal lære seg de lokale indianerspråkene i de områdene de er satt til å administrere. I tillegg skal flere skoler tilby opplæring i indianske språk. Dette blir sett på som en viktig seire for den indianske selvrespekten.

Gir utdanning og helsetilbud til alle

I 2006 gav regjeringen 176 millioner kroner i direkte støtte til fattige familier som tidligere ikke har hatt råd til å sende barna sine på skolen, omtrent 140 kroner per barn. Dette er faktisk ikke en ubetydeelig sum for familier som tjener under 300 kroner i måneden. En storstilt

opprustning av det offentlige skolevesenet er underveis. Dessuten har over 150.000 mennesker over skolepliktig alder lært å lese og skrive ved hjelp av det prisbelønte cubanske alfabetiseringsprogrammet. Programmet er tilpasset både spansk og de største indianerspråkene. Målet er at Bolivia skal være kvitt analfabetismen i løpet av 2008.

Opprettelsen av et fungerende offentlig helsestell er også en del av endringsprosessen. Cuba har så langt sendt ca. 2.000 leger, og 10.000 bolivianere får gratis legeutdanning på Cuba og i Venezuela. Det har blitt bygd 25 nye sykehus i landet, der 100 000 binde og svaksynte bolivianere har mottatt gratis øyeoperasjoner som har gitt dem synet tilbake. Dette er et ledd i den cubanskledede "Operasjon Mirakel", som tilbyr øyeoperasjoner til fattige latinamerikanere som ikke har hatt råd til å gjennomføre denne enkle operasjonen.

Fra storgods til bondekooperativer

De fattige på landsbygda har mye å takke Morales for. Regjeringen har planlagt å redistribuere 20 millioner hektar med landjord til fattige bønder og landarbeidere, en femtedel av landets samlede dyrkbare mark. Jorda som skal distribueres er først og fremst eid av staten, men jord som godseiere lar ligge brakk skal også beslaglegges og gis til de fattige. Privat jord som er i drift skal bare beslaglegges dersom det ikke er noen andre muligheter for å skaffe jord til de fattige, og i slike tilfeller skal eieren motta kompensasjon fra staten. Så langt har 5,2 millioner hektar jord blitt omfordelt, og et stort antall bondekooperativer har blitt opprettet.

Overgangen til en ny økonomi

Evo Morales kunne i juli i år skryte over at den bolivianske staten har kontroll over 20% av økonomien, mot 6% før han ble president ved inngangen til 2006. Denne hurtige overgangen fra en tilnærmet uregulert frimarkedsmødel i retning av en mer sosial økonomi har

Bolivia har økt graden av statlig kontroll over den nasjonale økonomien fra 6% til 20% på atten måneder. Nå skal jernbanen og annen infrastruktur nasjonaliseres.

bidratt til å stimulere den nasjonale økonomien, og landet har nå den høyeste årlige veksten på femti år.

Den viktigste årsaken til statens økte inntekter og innflytelse i det bolivianske samfunnet er at man har innført et regime med økt statlig kontroll over landets viktige gassindustri, en slags delnasjonalisering av denne sektoren. En liknende prosess er på gang i landets gruvesektor, noe som er ventet å gi landet over en halv milliard dollar i ekstraintekter hvert år.

Dersom sosialisme betyr at vi lever bra, at det er likhet og rettferdighet, og at vi ikke har noen sosiale og økonomiske problemer, ønsker jeg den velkommen.

- Evo Morales

Regjeringen har også kunngjort at den vil nasjonalisere jernbane, telekommunikasjoner, elektrisitetsforsyningen og andre strategiske virksomheter.

Opposisjon mot regjeringen

Det største problemet for MAS er at opposisjonen som sitter med guvernørposten i seks av de ni provinsene i Bolivia krever økt lokal autonomi og gjør alt de kan for å motarbeide sentralregjeringens arbeid. Disse kom - ironisk nok - til makta ved hjelp av Morales prosjekt for å utvide demokratiet i Bolivia.

Tidligere ble guvernørene utnevnt av presidenten, men nå velges de gjennom lokale valg. Opposisjonen domineres av rike forretningsmenn og godseiere som føler seg trua av landdistribusjoner og nasjonaliseringer. Overklassen blir også provosert av Morales uformelle, folkelige stil og det de betegner som "indiansk sjåvinisme".

Et sentralt krav fra *Bevegelsen til sosialismen*, organisasjonen som brakte Evo Morales til makten, har hele tiden vært en grunnlovsgivende forsamling. Den nye grunnloven skal gjøre det juridisk mulig med mer radikale reformer i landet. I skrivende stund pågår fortsatt en rekke konflikter om hva som skal stå i den nye konstitusjonen.

Sosialisme i Bolivia?

Morales, som har erklært USAs kapitalisme for å være menneskehetens største fiende, forklarte i et intervju med Toronto Star om hvordan det gamle indianske samfunnssystemet kan tjene som en modell for Bolivias framtid. "Historisk sett har urfolk levd i kollektive samfunn, i harmoni ikke bare med sine medmennesker, men også med moder jord og naturen. Dette blir vi nødt til å gjenetablere. Dersom målene våre i livet er likhet og rettferdighet, hvis vi tar hele menneskeheten i betraktning, så ser vi at den vestlige modellen med industrialisering og nyliberalisme ødelegger planeten vår, som for meg tilsvarer den store Pachamama (den høyeste gudinnen i Aymara- og Quechua-religionene). Og den vestlige modellen er i ferd med å ødelegge menneskeheten. Det kan faktisk skje. Og her i Bolivia vil vi gjøre en beskjeden innsats for å forsvare livet, å redde menneskeheten. Det er vårt ansvar." Morales forteller videre at han sjøl har vokst opp i et kollektivistisk samfunn uten privat eiendomsrett.

Signalene om hvor vidt Bolivia går i retning av et sosialistisk samfunnssystem er tvetydige. Landets visepresident, den marxistiske teoretikeren Alvaro Garcia Linera, har uttalt at Bolivia ikke kan innføre sosialisme ettersom landet enda ikke er et fullt utviklet kapitalistisk land.

President Evo Morales sa derimot til Der Spiegel i fjor: "Dersom sosialisme betyr at vi lever bra, at det er likhet og rettferdighet, og at vi ikke har noen sosiale og økonomiske problemer, ønsker jeg den velkommen".

Uavhengig informasjon om Latin-Amerika
albanytt.blogspot.com

Tettere bånd Uruguay - Venezuela

Under Venezuelas president Hugo Chávez' statsbesøk til Uruguay i august ble det knyttet nærmere bånd de to landene mellom. Chávez mintes under besøket sitt første møte med Uruguays president Tabaré Vazquez i 1994 og omtalte ham som en "bror og en livslang sosialist", og benyttet anledningen til å love landet olje i hundre år fremover. Vazquez benyttet besøket til å stille det retoriske spørsmålet: "Hvilken annen regjering i verden har gitt [Uruguay] et tilbud av dette omfanget med en slik storsinnethet?"

Båndene mellom Venezuela og Uruguay har blitt tettere de siste årene. De to landene har økt sin samhandel fra 5 millioner dollar til 600 millioner dollar årlig de siste fem årene. Uruguay har også vært en pådriver for å få Venezuela inn i den latinamerikanske unionen Mercosur i forbindelse med at høyresiden i Brasil har forsøkt å blokkere sosialiststatens inntreden. Uruguay har 3,5 millioner innbyggere og er styrt av en sentrum-venstre-koalisjon hvor alt fra kommunistpartiet til sosialdemokrater deltar.

Cuba: Økt seksuell frihet

Et nytt lovforslag kan bety legalisering av ekteskap for homofile og lesbiske på Cuba. Overfor den pressen bemerket Ricardo Alarcon, president for Cubas nasjonalforsamling at "vi må kvitte oss med alle former for diskriminering mot homofile". Han sa at man for øyeblikket "vurderer hvordan dette kan gjøres, enten man skal gjøre det mulig å gifte seg eller å inngå samboerskap for to personer av samme kjønn. Alarcon uttalte også at "ekteskapskonseptet må defineres på nytt" og understreket at "sosialismen må være et samfunn som ikke ekskluderer noen".

Utspillene kommer omtrent samtidig med fremmingen av et lovforslag som vil gi transseksuelle juridiske rettigheter og la den cubanske "folketrygden" dekke kjønnskifteoperasjoner. Kjønnskifteoperasjoner har i det små blitt gjennomført siden 1988 på Cuba.

Peru: Politiet får skyte demonstranter

I forbindelse med en bølge av opptøyer i Peru, og regjeringens trusler om bruk av vold, sier den peruanske kjendisjournalisten Cesar Hildebrandt at Alan Garcia kan ende opp som Bolivias avsatte president Gonzales Sanchez de Lozada. Hildebrandt viser til at Perus president, i likhet med Sanchez de Lozada i sin tid, nylig gav politiet fullmakt til å skyte med skarpt mot voldelige demonstranter. I Bolivia førte en slik politikk til en stor massakre, som i sin tur ledet til et opprør og regimeskifte. Alan Garcias regjering sin oppslutning har falt fra i overkant av 60% i fjor sommer til 24% i juli i år. Garcia, som har ført en privatiseringsorientert politikk og alliert seg nært med USAs president George W. Bush, vant med knapp margin over venstresidens kandidat Ollanta Humala i fjor.

Radikal venstrefront leder i El Salvador

En ny meningsmåling gir den radikale venstrefronten FMLN gode vinnermuligheter foran presidentvalget i El Salvador i 2009. På spørsmål om hvilken presidentkandidat man ville ha stemt på om valget ble avholdt i dag, sier 25,8% at de ville ha stemt på FMLNs presidentkandidat, mot 22,6% på høyrepartiet ARENA. 16,4% svarte "ingen", 23,2% sier at de ikke er sikre. Resten støtter småpartier uten reelle muligheter til å vinne.

Etter at venstrekandidaten Daniel Ortega vant valget i Nicaragua i fjor har FMLN lansert slagordet, "Kan Nicaragua, kan El Salvador". FMLN har også uttalt at dersom alliansen vinner valget, vil El Salvador gå inn i ALBA-samarbeidet, som inntil videre består av Cuba, Venezuela, Bolivia og Nicaragua som fullverdige medlemsland.

NYE TANKER

Venezuela 2007:

Steget mot sosialistisk økonomi og innføringen av den sosialistiske pro

AV HEINZ DIETERICH

1. Utfordringen

Da president Hugo Chavez presenterte de fem grunnleggende "motorer" for bygging av sosialismen i Venezuela gjorde han det klart at flere "motorer" må utvikles for å nå målet. Presidenten satte ned en liten tenketank bestående av ministrene Hector Navarro og Jorge Giordiano med henblikk på å utvikle en "økonomisk modell" for det 21. århundrets sosialisme. Dette essayet er et solidarisk bidrag til tenketanken og fagbevegelsesfolk som forsøker å holde i live arbeiderperspektivet i denne debatten.

2. Hvordan utforme den sjette grunnleggende "motoren"?

Når vi gjennomgår de mange erfaringene vedrørende den sjette grunnleggende "motoren" er vi nødt til skille mellom nødvendige forutsetninger og de utløsende betingelsene for at et problem løses. Følger vi denne metodologiske fremgangsmåten kan vi identifisere fire forhold hvis tilstedeværelse enten er avgjørende / grunnleggende forutsetninger når vi skal erstatte en markedsøkonomi med en sosialistisk økonomi for det 21. århundret, og tre utløsende faktorer.

3. De nødvendige betingelsene

3.1 Det nye mennesket

Gjennom fem årtusener har ideer om å bygge et rettferdig samfunn gjennom appell til etisk og solidarisk oppførsel fra enkeltmennesket, systematisk gitt dårlige resultater: Fra Østens metafysikk og etikk (Buddhisme, Konfutsianisme); til Midtøstens monotetistiske religioner, Kristendommen, Jødedommen og Islam, og de borgerlige idealene fra Opplysningstiden. Med unntak av den gresk-romerske tolkningen av begrepet homo novo

Går Venezuela mot en helt ny samfunnsmodell som aldri har blitt prøvd ut tidligere? Heinz Dieterich, sosiolog, oppfinner av begrepet "sosialismen for det 21. århundret" og personlig venn av Venezuelas president Hugo Chavez, beskriver her et alternativ til tradisjonell kapitalistisk og sosialistisk økonomi. Bildet er fra en Mercal-butikk, et av over 10.000 "sosialistisk supermarkeder" i Venezuela.

(det nye mennesket) er det en idealistisk fiksjon som ikke erkjenner dialektikken mellom mono sapiens (den tenkende apen) sin hardware og software. I dette ligger røttene til årsaken til de dårlige resultatene.

3.2 Statliggjøring av produksjonsmidlene

Alle profitttrevne markedsøkonomier er blandingsøkonomier, hvor statlig eiendom sameksisterer med sosial (kooperativ) og privat eiendom. Det som varierer fra tilfelle til tilfelle

er graden av statlig deltakelse og statens økonomiske hensikt. I Storbritannia i 1948 kontrollerte staten sektorene kull, elektrisitet, gass, stål, jernbane, telekommunikasjon, postvesen, og flyselskapene. Situasjonen i Tyskland, Italia og Frankrike var liknende. Ikke en eneste av disse statene hadde sosialistiske intensjoner. De forlot aldri profittmotive i økonomien og falt av ulike grunner raskt tilbake til deregulering og privatisering.

I en profitttrevne markedsøkonomi vil statliggjøring av produksjonsmidlene, fra et økono-

produksjonsmåte i verdensøkonomien

mifaglig ståsted, kun gi mening i fire tilfeller: 1. For å støtte oppunder integrering og utvikling av nasjonen; 2. for å gi regjeringen inntekter som er nødvendige for å finansiere velferdsstaten; 3. for den nasjonale sikkerhets skyld og, 4. hvis et selskap gjentatte ganger bryter loven eller på annet vis oppfører seg på en uønsket måte.

Hvis man statliggjør produksjonsmidler av ideologiske eller dogmatiske grunner, og i stor stil bryter med prisfastsettelse på bakgrunn av marginalkostnader og forholdet mellom tilbud og etterspørsel, oppstår et svart marked, korrupsjon og ubalanse som på mellomlang sikt ikke kan kontrolleres av verken staten eller samfunnet. Den revolusjonære empiri på dette området er overveldende, fra Sovjetunionen via Sandinistene i Nicaragua til Cuba.

Et godt utgangspunkt for å forstå forholdet mellom statlig eiendom og produksjonsmidlene er Sovjetunionen, fordi tre fordelaktige faktorer var tilstede: a) Det var en ikke-profitorientert markedsøkonomi, b) staten kontrollerte de grunnleggende produksjonsmidlene og, c) ledelsen eksplisitte målsetning var å bygge sosialismen. Til tross for disse faktorene, oppnådde aldri Sovjetunionen en sosialistisk økonomi, slik denne forstås i den politiske økonomien. Man manglet deltakende demokrati, de teknologiske forutsetningene og de tre nødvendige økonomiske institusjonene som er nødvendige; a) verdien, b) likevektsprinsippet og, c) de kybernetiske mekanismene for å erstatte prissettings- og tilbakemeldingsfunksjonene som i dag utføres av markedets prisme mekanismer.

3.3 Arbeiderdemokrati

Arbeiderdemokrati i bedriftene, enten dette måtte være i form av en eller annen grad av deltakelse i forvaltningen eller selvforvaltning, kan ikke i seg selv endre parametrene i den nasjonale, regionale eller globale økonomiske

omverden. Verken når det gjelder priser, kvalitet på tjenester eller internasjonale kvalitetsnormer. For eksempel: Det statlige selskapet Corporación Venezolana de Guayana (CVG) har tradisjonelt solgt aluminium i Mexico. I det siste har Kina tilbudt dette produktet til en vesentlig lavere pris. Dersom ikke CVG vil bli fortrent fra dette markedet, må selskapet tilby en konkurransedyktig pris. Denne kommer an på de såkalte marginalkostnadene. Demokratisk eller ikke-demokratisk styringsform internt i bedriften har liten betydning i denne sammenheng.

3.4 Omfordeling av inntekten

Omfordeling av inntekter via velferdsstaten, den sosialdemokratiske eller keynesianske veien til sosial rettferdighet, er en annen nødvendig eller assisterende politikk på veien til et annet samfunn, men i likhet med de tre foregående betingelsene fører den i seg selv ikke til sosialismen. Utdelingen fra Venezuelas president til tenketanken løses dermed gjennom å utforme tre utløsende "motorer" for den nye sosialismen.

4. Tre utløsende "motorer" for en sosialistisk utvikling

4.1 Verdi erstatter pris

Det avgjørende operative elementet i en markedsøkonomi er prisme mekanismen. Følgelig kan det ikke være sosialisme i en markedsøkonomi styrt av denne. For å erstatte den må man forstå de fire grunnleggende funksjonene som mekanismen innehar i det borgerlige økonomiske system: a) Den realiserer merverdien, og dermed den utvidede kapitalakkumulasjonen; b) den muliggjør den politiske kontrollen med systemet; c) den muliggjør prisfastsettelse av varer og tjenester; d) den binder sammen de tre store økonomiske undersystemene, produksjon, forbruk og distribusjon, samt binder sammen produksjons-

enhetene og de enkeltstående økonomiske beslutningene i en funksjonell helhet, gjennom markedets tilbakemeldingsmekanismer (kybernetikk).

Når man i Sovjetunionen statliggjorde de private produksjonsmidlene statliggjorde man samtidig deres operative prinsipp, prisme mekanismen. Mens man oppnådde å nøytralisere funksjonene "a" og "b", skjedde ikke det samme i forhold til prisfastsettelsen og prisme mekanismens kybernetiske funksjon. Statens prisfastsettelse av varer og tjenester erstattet (på en ufullstendig måte) den kybernetiske funksjonen knyttet til prisfastsettelse på bakgrunn av tilbud og etterspørsel, med en kombinasjon av administrativt vedtatte priser og priser styrt av verdensmarkedet. Denne kombinasjonen viste seg utilstrekkelig i forhold til å gi en optimal makroøkonomisk distribusjon av ressurser.

I stedet for å statliggjøre prisfastsettelsen, burde Sovjetunionen ha sosialisert den ved å benytte arbeidets verdi ("time inputs", eller arbeidstidsekvivalenter) som grunnlag, for på denne måten å nå en ny sosialistisk økonomi. Når det er sagt, var ikke de objektive forholdene for å gjøre dette tilstede, da utviklingen av informasjonsteknologi ennå ikke hadde kommet langt nok. Tragedien, om man skal si det slik, var at den nye produksjonsmåten ble født før sin tid.

4.2 Likevektsprinsippet som rettferdighetsgaranti

Prinsippet om likevekt betyr at utvekslingen av varer, tjenester og arbeidskraft gjøres med like verdier (arbeidstidsheter nedlagt i produksjonen). Like fullt, med de nedarvede strukturene fra kapitalismen - eksempelvis skillet mellom enkelt og sammensatt arbeid, problemene knyttet til hjerneflukt, den internasjonale og nasjonale arbeidsdelingen, privilegiene årsarbeid har foran det manuelle arbeidet, og skjevheten i de internasjonale

NYE TANKER

Heinz Dieterich kommenterer de fem "motorene" for innføring av sosialisme i Venezuela, og foreslår en sjette, for å unngå skjevhetene i tidligere forsøk på sosialistisk økonomi. Vil den nye sosialismen "ta av" med disse seks motorene?

handelsbetingelsene - må dette prinsippet under overgangen til sosialisme praktiseres med en realistisk og fleksibel holdning, for å ikke sette revolusjonens stabilitet i fare.

4.3 Kybernetikken - den sentrale utfordringen for sosialismen for det 21. århundret

Prinsippet om utveksling av varer og tjenester på bakgrunn av verdi i stedet for pris, og innføring av et likevektsprinsipp i disse transaksjonene, legger grunnlaget for en rettferdig økonomi uten utbytting. Men disse tiltakene løser ikke utfordringene knyttet til prisen kybernetiske funksjon. Hvordan erstatter man prismekanismens funksjon knyttet til koordinering av produksjon, redistribusjon og forbruk? Vi svarer på dette spørsmålet med utgangspunkt i en mulig etablering av en sosialistisk økonomi i Venezuela.

5. Iverksettelse av en venezuelansk sosialistisk økonomi, fra og med 2007

5.1 Sosialistisk bokholderi

Det første utløsende steget i retning av den sosialistiske økonomien er etableringen av sosialistisk budsjetterings- og regnskapssystem basert på verdi, parallelt til dagens system, som er basert på pris. Dette innebærer at alle interne og eksterne transaksjoner i et regnskap må registreres på bakgrunn av arbeidstidsekvivalenter. Ettersom enhver produktiv virksomhet er avhengig av faktoren "tid", vil den underliggende verdien bak prisen kunne "hentes ut" øyeblikkelig og med enkelhet, uten å påvirke selskapets normale aktivitet. Det ville også være mulig å realisere denne operasjonen gjennom Den monetære verdiekvivalenten (MELT), en metode som foreslås av teoretikere tilhørende Den skotske skolen, ettersom flere studier viser en sta-

tistisk korrelasjon i 97 % av tilfellene mellom markedspris og verdi.

5.2 Null politisk kostnad

For å unngå en unødvendig konflikt med private selskaper etablerer man først denne formen for bokholderi i et statsselskap, fortrinnsvis et høyt teknologisk utviklet selskap, for eksempel Alcasa eller Venalum [to aluminiumsverk i Venezuela, red. anm.] Så snart man har evaluert de respektive verdiparametrene, kan metoden utprøves i andre statsselskaper, for eksempel, et kraftverk. Når man har fastslått verdien per enhet aluminium (for eksempel et tonn), og per enhet elektrisitet (for eksempel en megawatt), og man i tillegg kjenner markedsprisen på den respektive enhet, kan man gradvis erstatte den tradisjonelle varebyttet basert på markedspris med et varebytte basert på verdi og en fleksibel forvaltning av likevektsprinsippet. Man kan iverksette varebytte mellom statsselskaper (statlige eide produksjonsmidler) og kooperativer (sosialt eide produksjonsmidler) som også har implementert dette doble verdifastsettelsessystemet.

5.3 Å etablere en dualisme av sosialistisk økonomi og markedsøkonomi i Venezuela

For å skape bevissthet omkring logikken bak de to økonomiske systemene, opplyses konsumentene på varenes innpakning om både verdi og pris, det vil si den objektive verdi og den subjektive, den sosialistiske og den borgerlige. Dette vil synliggjøre de to produksjonsformene som sameksisterer i den venezuelanske økonomien, og gir dermed et incentiv til innbyggerne til å utforske og delta på markedsnivå i omformingen av den politiske økonomien.

På denne måten etableres en sosialistisk pro-

duksjonssfære og en sosialistisk sirkulasjonssfære innenfor den profitttrevne markedsøkonomien i Venezuela. Med de viktigste produksjonsmidlene enten på statlige hender (olje/gasselskapet PdVSA, industrikonglomeratet CVG, elektrisitet, telekommunikasjon, supermarkedkjeden Mercal, Sentralbanken, og staten i seg selv), eller, i mindre grad, i hendene på 127.000 arbeiderstyrte kooperativer, kan den nye, postkapitalistiske økonomien vokse og gradvis innta en dominerende posisjon i landet, uten at det er nødvendig å berøre den private kapital. Dette bortsett fra i de tidligere nevnte tilfeller der nasjonalisering vil være påkrevd.

5.4 Å etablere en dualisme mellom sosialistisk og kapitalistisk produksjonsmåte på globalt nivå

Denne todelte produksjonsmåten kan utvides til også å gjelde i internasjonale handelsrelasjoner. Ettersom de største utjevnerende konsekvensene av verdifastsettelse på bakgrunn av arbeidstidsekvivalenter og likevektsprinsippet vil manifestere seg i forholdet mellom åndsarbeid og manuelt arbeid, og forholdet mellom den tredje og den første verden (gjennom handelsbetingelsene), vil den første verdens regjeringer aldri akseptere denne nye formen for prisfastsettelse. Likevel, med Cuba, Vietnam og Kina som sosialistiske land, og Bolivia, Nicaragua og Ecuador på vei inn i ALBA-systemet, kan prinsippene for den postkapitalistiske økonomi utvides til internasjonalt nivå, og det kan etableres en dualistisk økonomi på globalt nivå.

6. Einsteins tvil og sosialismens kybernetiske løsning

I markedsøkonomien er det prismekanismene som integrerer de tusener av millioner med

NYE TANKER

Teknologien tillater at variasjonene i tilbud, etterspørsel og varebeholdning oppdateres praktisk talt sekund for sekund. Dette kombinert med desentraliseringen av beslutningene, innenfor et generelt rammeverk av planer, gjør at man unngår ubalansen som man så i de tidligere sosialistiske økonomiene.

daglige nasjonale og internasjonale økonomiske beslutninger, som tas i økonomier som den japanske eller nordamerikanske. Denne kybernetiske effekten (tilbakemeldingsfunksjonen) kan ikke oppnås gjennom likevektsprinsippet, ei heller gjennom en postkapitalistisk økonomi basert på sentral planlegging - hvor majoritetsbeslutninger avgjør hvilke forbruksgoder som skal produseres og distribueres. Det er nødvendig at medborgernes økonomiske interesser, innenfor rammene av samfunnets makroøkonomiske kapasitet og etiske rammeverk, faktisk gis substansiell deltagelse og innvirkning på den samfunnsmessige planleggingen.

Albert Einsteins spørsmål, om hvordan man i en planøkonomi skal beskytte individets rettigheter overfor "planleggingsbyråkratenes makt" -- i bunn og grunn et spørsmål som også gjelder i den profittdrevne markedsøkonomien, hvordan kan man beskytte individets rettigheter overfor "den oligarkiske storkapitalens makt" - er legitimt og svarene er flere. Men angjeldende den økonomiske kybernetikken har teknologiens utvikling alt gitt svaret.

I Tyskland har enkelte bedrifter implementert teknologi, som gjør at når en selger drar strekkodeleseren over etiketten på produktet som selges, sendes informasjonen ikke bare til kassen, men også direkte til distributøren og fabrikk. Distributøren kan da fylle på av varen neste dag, uten at en trenger å sende en bestilling, og fabrikk får beskjed om at den må produsere nye enheter. Med andre ord eksisterer de nødvendige system for overføring av informasjon i realtid mellom produksjonsleddet, distribusjonsleddet og konsumentleddet - mellom tilbud og etterspørsel.

Systemet gir en nøyaktig oversikt over varebeholdningen i produksjonsselskapene, samt endringene i tilbud og etterspørsel for den enkelte vare, sekund for sekund.

For at denne direkte relasjonen mellom selger og produsent skal holde seg innenfor de makroøkonomiske målsetningene og rammene som måtte foreligge, kan informasjonen også sendes til kommunale og statlige planleggingsmyndigheter. Disse myndighetene kan holde øye med negative tilbakemeldingssignaler, og om nødvendig fatte tiltak for å holde systemet i likevekt.

Den samme mekanismen kan benyttes for å fortløpende tilpasse produksjonen til medborgernes etterspørsel. For eksempel, dersom man tilbyr tre ulike buksemodeller - A, B og C - og man innenfor en gitt tidsperiode (dag, uke) registrerer elektronisk at det har blitt solgt tjue eksemplarer av A, bare tre eksemplarer av B og ikke et eneste av C, vil produsenten flytte ressurser fra produksjonen av C-varianten,

og noen ressurser fra B-varianten til produksjonen av A-varianten. Ettersom denne beslutningen blir tatt innenfor en bedrift eller fabrikk, er det kun nødvendig å informere de overordnede planleggingsmyndigheter om den interne reallokaliseringen av ressurser - man trenger ikke å be om tillatelse til å gjøre denne endringen.

Gjennom denne relative desentraliseringen og implementeringen av ny teknologi, unngår man byråkratisering av prosessen. Teknologien tillater at variasjonene i tilbud, etterspørsel og varebeholdning oppdateres praktisk talt sekund for sekund. Dette kombinert med desentraliseringen av beslutning-

ene, innenfor et generelt rammeverk av planer, gjør at man unngår ubalansen som man så i de tidligere sosialistiske økonomiene. Blant andre mekanismer som man kan benytte for å oppnå den samme effekten, finnes forslaget om "market clearing" (priser for å sette markedet i balanse) fra teoretikerne i Skottland.

7. Chavez, Einstein og Galileo

Albert Einstein døde uten å vite om hans "kosmologiske konstant" i relativitetsteorien eksisterte eller ikke. En ukjent faktor av denne størrelse finnes ikke i den nye teorien om sosialismen for det 21. århundret. Tiden er inne for en empirisk verifikasjon av dens postulat. Hugo Chavez' rolle er den samme som Galileo hadde foran presteskabet. Avslutningen er klar: Enda en gang vil hypotesen og eksperimentet seire over dogmatikerne og de uvitende.

Og vi vil alle kunne si: "Eppur si muove" - men like fullt beveger den seg...

Artikkelforfatteren er sosiolog og personlig venn av Venezuelas president. I 1996 var han den første til å ta i bruk begrepet "sosialisme for det 21. århundret".

BEVEGELSER

Må jeg ofre kvinnes rettigheter, arbeidernes rettigheter, sekulariteten og mine menneskerettigheter for å slåss mot okkupasjonen? (...) bare for å tilfredsstille noen marginaliserte US-amerikanske og europeiske venstreinnstiltes romantiske fantasier om motstand mot imperialismen?

En tredje vei med Iraks frihetskongress

AV ASLAK STORAKER

Mens stadig flere mennesker i Irak blir ramma av de væpna militsenes angrep fordi de tilhører en bestemt religiøs eller etnisk gruppe, opprettes også stadig flere områder der en kan høre det taktfaste slagordet til Iraks Frihetskongress; "Ikke sunni! Ikke sjia! Vår identitet er den menneskelige identitet! Okkupasjonen er hele menneskehetens fiende!"

Iraks Frihetskongress (Iraqi Freedom Congress – IFK) blei oppretta 19. mars 2005, og er en paraplyorganisasjon for flere demokratiske sekulære massebevegelser som etter sigende organiserer flere hundre tusen irakere. De kjemper en ikke-voldelig kamp for å kaste ut okkupantene, bekjempe de islamistiske militsene, beskytte sivilbefolkninga og opprette et fritt, demokratisk og sekulært Irak. Derfor blir de ansett som fiender av både den islamistiske motstandsbevegelsen og av USAs okkupasjonsstyrer. IFK består blant annet av Føderasjonen for Arbeiderråd og Fagforeninger i Irak, som er en av de tre største fagforeningene i landet, Foreninga for Iraks Arbeidsløse, Organisasjonen for Kvinners Frihet i Irak, Den Nasjonale Studentunionen, Kurdistanens Senter for Forsvar av Barnas Rettigheter og Arbeiderkommunistpartiet i Irak. I tillegg til deres 22 avdelinger i Irak, har Iraks Frihetskongress fem avdelinger i Japan og Sør-Asia, fem i Europa og Skandinavia, en i Canada og en i USA. De har bl.a. tilslutning fra den japanske Bevegelsen for Demokratisk Sosialisme.

Frihetskongressens leder heter Samir Adil. Han blei født i Bagdad i 1964 og kom i kontakt med Iraks Kommunistiske Parti i 80-årene. Han meldte seg ut av partiet i 1991 fordi det ikke tok tydelig standpunkt mot invasjonen av Kuwait, og blei arrestert i 1992 fordi han hadde deltatt i opprøret mot Saddam Hussein i Sør-Irak. Han blei utsatt for tortur av regimet, men slapp ut etter seks måneder takket være en internasjonal kampanje leda av sympatisører i Canada. Adil bodde så i Canada fra 1992 til han returnerte til Irak i 2003.

Iraks Frihetskongress utgjør en tredje bevegelse som kjemper mot USA og det nye regimet i Bagdad, men også mot store deler av den irakiske motstandsbevegelsen, fordi den

domineres av islamister og i overveiende grad rammer uskyldige. "Det er sivilbefolkninga som betaler prisen for den væpna motstandskampen," sier Adil. "Derfor mener vi at det er en dårlig taktikk... Irak har blitt en internasjonal slagmark. Hver eneste terroristgruppe og hver eneste terroriststat i verden vil utnytte situasjonen i Irak - Iran, sunnisk politisk islam støtta av Saudiarabia og Pakistan, USA." De peker også på at USA rettferdiggjør sin tilstedeværelse i Irak på grunn av alle de islamistiske angrepene, på samme måte som islamistene rettferdiggjør sine angrep ved å vise til USAs angrep og okkupasjon. Situasjonen formelig skriker etter en tredje bevegelse.

Kamp mot sekterske motsetninger

Det har lenge vært klart at det har eksistert kraftige motsetninger mellom den sunniarabiske motstandsbevegelsen og flertallet av sjiaenes politiske bevegelser. Mens de fleste av de kurdiske og mange av de sjiittiske organisasjonene har valgt å ta del i den politiske prosessen omkring Iraks delvis selvstendige parlament, har de fleste sunniarabere motsatt seg dette. Dette har ført til at deler av den sunniarabiske motstandsbevegelsen ser på sjiaene som forrædere, og har i økende grad angrepet sivile sjiittiske institusjoner, noe som har blitt ettertrykkelig besvart fra sjiittiske private og statlige militser. BBC skriver i en reportasje at tall fra 2005 viser at sjøl om 80 % av opprørernes angrep er retta mot okkupasjonstroppene, er 80 % av de som drepes irakiske sivile. Og siden den gang har angrepene mot sivile bare økt i omfang. Sammen med okkupasjonsmaktens hensynsløse krigføring har dette ført til hundretusener av drepne og millioner på flukt.

Som en motsats til dette organiserer IFK folk i nabolagspatroljer og har oppretta sin egen væpna sikkerhetsstyrke som tvinger islamister, sekterske militser og andre fredsforstyrrelser ut av områdene deres. IFK har en aktiv tilstedeværelse i fire områder i Bagdad, både sunni- og sjiadominerte, samt i Kirkuk, Basra, og flere steder i de kurdiske nordområdene. Mønstermodellen er et nabolag i Kirkuk der

det har vært spente forhold etter at kurdere og turkmenere som ble drevet ut av området under Saddam Husseins styre vendte tilbake og så at arabere hadde overtatt husene deres. Her har IFK oppretta en autonom sone som de har erklært å være "et menneskelig område",

der ingen har rett til å stille spørsmål om andres religiøse eller etniske tilhørighet. Området teller 5 000 innbyggere, sunniarabere, kristne, turkmenere og kurdere som takket være IFKs

innsats er blitt spart for den etniske og religiøse striden som preger så mange andre deler av landet. Nabolaget har blitt omdøpt til Al-Tzaman - Solidaritet. "Vi utdanner folk og sier at under våre flagg, i våre kontorer, er alle mennesker velkomne og ingen skal snakke om etniske motsetninger. Vi ber folk om å ikke rette geværet mot naboene sine, men om å organisere nabolagspatroljer for å forsvare gatene mot etnisk rensing, opprørere og kidnappinger," sier Samir Adil.

Denne demokratiske, ikke-voldelige motstandsbevegelsen organiserer også rekreasjons-lekedager for barn, kurs i økonomisk sjølberging for kvinner, legeteam som drar hjem til mennesker som er for syke eller for redde til å dra på sykehus, samler inn penger til mat og medisiner, og deltar i begravelser for å beskytte de sørgende mot mer vold. Hovedmålet med alle ting de foretar seg er å samle sunnier og sjiaer til et ikke-voldelig, samarbeidende fellesskap.

Modige kvinner mot islamisering

Organisasjonen for Kvinners Frihet i Irak arbeider blant annet med å organisere medisinsk hjelp og krisesentre for kvinner som flykter fra vold i hjemmet eller trusler om æresdrap. Okkupasjonen og oppveksten av politisk islam har redusert kvinners rettigheter betraktelig og ført til en sterk økning av vold mot kvinner. Okkupasjonssoldatene har voldtatt tusenvis av irakiske kvinner, som etterpå har blitt drept av mannlige familiemedlemmer for å gjenopprette familiens ære. De forskjellige militsene dreper kvinner som arbeider, utdanner seg eller har gal religiøs og etnisk bakgrunn.

Houzan Mahmoud er lederen av delen av Iraks Frihetskongress som befinner seg utenfor Irak, og er et av de sentrale medlemmene av Organisasjonen for Kvinners Frihet i Irak. Kvinneorganisasjonene har vært bærebjelke i organiseringa av Iraks sekulære motstand, siden kvinnene veit at de er de mest sårbare for forfølgelse og undertrykking av et militarisert islamsk styre.

I et intervju gjengitt på www.peaceworkmagazine.org kritiserer hun ho kraftig de som mener at USA må bli igjen i Irak for å "ordne opp" i kaoset de har skapt. "Å fortsette okkupasjonen øker bare motsetningene i folket. En tilbaketrekking av troppene vil lette mange problemer. Flertallet av irakerne vil ha hver eneste utenlandske soldat ut av Irak. Og om okkupantene forsvinner, hvilken annen unnskyldning vil militsene ha til å terrorisere, bortføre og drepe folk?" Samme sted kritiserer hun ho også de som krever støtte til den væpnede motstandsbevegelsen: "De er islamister som dreper kvinner og halshogger dem for å ikke dekke til ansiktet. Hvordan kan jeg eller Organisasjonen for Kvinners Frihet i Irak alliere oss med fiendene til irakiske kvinner? Eller de islamistene som mener at alle sekulære er vantro som fortjener å drepes? Hvordan kan jeg alliere meg med dem? Må jeg ofre kvinnes rettigheter, arbeidernes rettigheter, sekulariteten og mine menneskerettigheter for å slåss mot okkupasjonen? Nei! Det ville vært et historisk feilgrep og ei sjølmordslinje for min organisasjon å gå den veien, bare for å tilfredsstille noen marginaliserte US-amerikanske og europeiske venstreinnstiltes romantiske fantasier om motstand mot imperialismen."

USA myrder irakiske fredsaktivister

Den fjerde juli 2007 skjøt og bortførte US-amerikanske soldater Abdel-Hussein Saddam, lederen for IFKs sikkerhetsstyrker. To dager seinere ble blei liket sendt til et lokalt

sykehus. Drapet, som er blitt fordømt av fredsaktivister verden over, kom etter en rekke provokasjoner fra USA militære. Kontorene deres har blitt storma og vandalisert fordi de har hengt opp plakater med slagord som krever slutt på okkupasjonen.

Abdel-Hussein (50) blei født i Basra og bodde i Alattiba-nabolaget i Bagdad da han blei drept. Han var leder for IFKs sikkerhetsstyrker, en organisasjon av frivillige menn som beskytter sivile fra de voldelige sektaristene. Han satt to år i fengsel fra 1990 på grunn av motstand mot Saddam Husseins regime. "I hans tid i ledelsen for Sikkerhetsstyrkene har ikke ett eneste menneske blitt drept på grunn av religiøs eller etnisk identitet i de områdene hvor Abdel-Hussein bodde eller i de andre områdene der sikkerhetsstyrkene er til stede," skriver Iraks Frihetskongress i en pressemelding. Et av mange eksempler på sikkerhetsstyrkenes innsats er da de 11. april i år måtte storme en skole og evakuere elevene og lærerne for å beskytte dem fra å bli ramma av skuddvekslinga mellom USAs soldater og en islamistisk milit. Et annet er da de 6. mars samme år avverget avverga en bilbombe fra å detonere i et travelt marked i Bagdad sentrum.

En talsmann for IFK sier at det feige angrepet er en del av Bush' kamp for å undertrykke den irakiske opposisjonen. Det kan også tenkes at Frihetskongressens voksende innflytelse i å forsvare og forene Iraks pulveriserte samfunn sees på som en trussel mot planene til USAs myndigheter. Et fredelig, uavhengig Irak vil ikke overgi sine rike oljeressurser til utenlandske okkupanter.

USA må øyeblikkelig ut av Irak

Frihetskongressens mål går blant annet ut på følgende: USA og allierte må øyeblikkelig ut av Irak, og alle institusjoner og lover oppretta under okkupasjonen må annulleres. Alle

væpna islamistiske grupper må avvæpnes og oppløses. Alle dokumenter fra Ba'athpartiets regime og okkupasjonsregimet skal offentliggjøres. All eiendom tilhørende religiøse institusjoner skal konfiskeres og brukes til å møte folkets sosiale og politiske behov. Det skal innføres fullstendig religions- og ateismefrihet, og ytrings-, presse- og organisasjonsfrihet. Det må sikres like rettigheter til alle innbyggere uavhengig av kjønn, religion og etnisitet. Frie, demokratiske valg skal holdes over hele landet og det skal holdes folkeavstemning i de kurdiske områdene om hvorvidt de vil fortsette å være en del av Irak.

Frihetskongressen har i den seinere tida gjort seg bemerket med standhaftig kamp mot forslaget til ny irakisk oljelov, som de mener utelukkende tjener USAs multinasjonale selskaper. De har også oppretta en ny satelittbasert fjernsynskanal, SANA TV, som skal bringe sannheten om irakernes kamp for fred og frihet ut til verden.

Den prinsippfaste kampen mot barbariet som river Irak i filler er heller ikke populært hos islamistene, som den 3. august drepte Dr. Mohamed Jassim på grunn av forsoningsprogrammene han laga for SANA TV.

Deres modige ikke-voldelige kamp for et sekulært, demokratisk og uavhengig Irak fortjener den norske fredsbevegelsens fulle støtte.

KRONIKK

Mytene om Øst-Europa

Vi som var der, folkene som bodde der, vet at det var store ulikheter mellom landa, at det var viktige nyanser i de økonomiske systemene. Men hvor lang tid tar det før de nyrike har greitt å viske ut alt det positive fra fortida?

I fjor høst hadde jeg et opphold ved mitt gamle universitet i Beograd. Da jeg var student der i 1967/68 var arbeiderselvstyresystemet Jugoslavias merkesak. Ingen andre land i verden hadde et tilsvarende økonomisk system. Gjennom arbeiderselvstyresystemet styrte de ansatte sjøl de økonomiske virksomhetene.

I boka "Jugoslavia – et forsøk på sosialisme", beskriver jeg det jeg oppfattet som systemets sterke og svake sider. Men hvordan gikk det med arbeiderselvstyresystemet? Dette spørsmålet stilte jeg professorer ved det Samfunnsvitenskaplige fakultet. Vi vet ikke, var svaret. Ingen har oppsummert erfaringene.

Jeg ble ganske overrasket. Her hadde landet i om lag 30 år hatt et enestående økonomisk system. Et system som på 1950- og 60-tallet bidro til en økonomisk vekst i Jugoslavia som overgikk veksten i de fleste landa i Europa. Systemet ble feid til side av de dramatiske hendingene i Øst-Europa og på Balkan. Nå er dette historie. Er det ikke av stor interesse hvilke erfaringer vi har fra denne unike perioden? FN har ordninger for å ta vare på spesiell natur og spesielle lokalsamfunn. Men er det ikke også av største interesse å ta vare på erfaringene fra de ulike økonomiske systemene? Professorene i Beograd smilte da de hørte mine argumenter. Det var ingen tvil om at de var enige med min konklusjon. Men, sa de, ingen som ønsker midler til forskning i land som tilhørte det gamle Jugoslavia er så dumme at de spør om penger til å forske på sosialismen.

... ingen som ønsker midler til forskning i land som tilhørte det gamle Jugoslavia er så dumme at de spør om penger til å forske på sosialismen...

Det gikk opp for meg at de nyliberale makthaverne i Europa ønsker å fjerne alle rester av sosialisme. Ikke bare de eksisterende systemene, også historia. Det som skal leve videre er bare de negative mytene: Mytene om sosialismen som byråkrati, diktatur, lav produktivitet, fargeløse byer, mennesker som ikke fikk reise, forbrukere uten forbruksvarer et cetera. Det er disse stereotypene som lever videre.

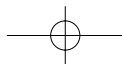
Jugoslavia skilte seg fra mange andre sosialistiske land med et friere kulturliv, reisefrihet, arbeiderstyrte bedrifter og et økonomisk system som gav vedvarende høy økonomisk vekst. På bildet synes en jugoslavisk punkplate.

Det er ingen tvil om at oktoberrevolusjonen og seinere revolusjoner i Jugoslavia og andre land i Øst-Europa førte til nye diktaturer, mye korrupsjon, mange maktovergrep, mye kommandoøkonomi. Men, det var også mye mer: Det var lutfattige jordarbeidere som ble bønder eller deltakere i kollektivbruk. Det var arbeidsløse som fikk jobb. Det var arbeiderfamilier som for første gang fikk ferie. Det var unge i fattige familier som fikk skolegang. Det var gamle som fikk en trygg alderdom. Og det var, som i Jugoslavia, arbeidere som fikk betydelig medbestemmelsesrett.

Det var også store ulikheter innafor Sovjetunionen og Øst-Europa. Fra fattige land i Asia som knapt hadde industri, som Armenia og Georgia, til relativt industrialiserte land i Europa, som Ungarn, Polen og Tsjekkoslovakia. Det skjedde også store endringer i land i løpet av denne om lag 70-årige epoken. Innføringen av arbeiderselvsty-

resystemet i Jugoslavia var kanskje det mest spesielle. Men de store reformene i Polen på 1950-tallet og i Ungarn og Tsjekkoslovakia seinere, bidro til at mindre private virksomheter ble tillatt, det ble eksperimentert med ulike kombinasjoner av plan og marked og med former for medbestemmelse i arbeidslivet. Utenrikshandelen ble også etter hvert liberalisert. Folk fikk reise mer, og mange land i Øst-Europa satset på turisme.

Dette førte til at folk med interesser for andre samfunn, andre økonomiske systemer, som blant andre jeg, fikk anledning til å besøke landa, til å møte gjestfrie og patriotiske folk og til å se og høre utrolig mye vakker kultur. Nå er dette bare minner. Vi som var der, folkene som bodde der, vet at det var store ulikheter mellom landa, at det var viktige nyanser i de økonomiske systemene. Men hvor lang tid tar det før de nyrike har greitt å viske ut alt det positive fra fortida?

AV PEDER M. LYSESTØL

Så til et annet paradoks: Hvorfor hører vi ikke mer om den seierrike markedsrevolusjonen i de 28 landa som etter 1989 kvittet seg med byråkrati, kommandoøkonomi og diktatur og som innførte demokrati? Nesten 400 millioner mennesker, 21 land i Europa og sju land i Asia, har gjennomført en dramatisk systemforandring. Statens store eiendommer er privatisert. Kollektivene er oppløst. De kostbare velferdsordningene er fjernet. Handelshindringene er fjernet. Landene er åpne for utenlandsk kapital. Demokratiet har seiret, proklamerer vestlige politikere og ideologer. Men hvorfor hører vi ikke mer om seirene?

I om lag 20 av de 28 landa [som gikk over til kapitalisme] er nasjonalproduktet fortsatt ennå ikke nådd nivået fra perioden med planøkonomi.

Kanskje markedsrevolusjonen bare ble en seier for vestlig kapital og deres nyrrike partnere? Selv om vestlig presse knapt nevner Øst-Europa for tida, finnes det noe forskning og en god del statistikk. Det forskningen viser har ikke mye til felles med de storslåtte løftene om velstand og demokrati. I mange land brøyt hele økonomien sammen etter 1989. Statsbedrifter ble brutalt lagt ned. Folk ble kastet ut i arbeidsløshet. I om lag 20 av de 28 landa er nasjonalproduktet fortsatt, 18 år etter revolusjonen, ennå ikke nådd nivået fra perioden med planøkonomi. I løpet av forrige århundre har en stor del av Europas befolkning vært gjennom to store revolusjonære forandringer. Vi trenger kunnskaper som begge periodene. Mytene om de seiersrike demokratiene er minst like sterke som mytene om den mislykkede planøkonomien.

Kronikkforfatteren er sosialøkonom og førstelektor i samfunnsøkonomi ved Høgskolen i Sør-Trøndelag. Teksten har tidligere stått på trykk i Klassekampen.

**alba
nytt**

Uavhengig informasjon om Latin-Amerika
albanytt.blogspot.com

Honduras provoserer USA

Honduras' president Manuel Zelaya, har provosert Bush-administrasjonen gjennom å delta ved det årlige jubileet for Sandinistrevolusjonen i nabolandet Nicaragua, sammen med blant andre Hugo Chavez.

Tidligere har Zelaya kritisert USAs praksis med massedepotasjoner av honduranere, tatt kontroll over oljefasiliteter tilhørende de amerikanske selskapene Esso og Chevron og kunngjort et snarlig statsbesøk til Cuba. Dette blir første gang på nesten femti år at en honduransk president besøker øyen. Zelaya har også innsatt en FN-ambassadør som tidligere har blitt nektet adgang til USA under henvisning til anti-terror-lovgivning.

Charles Ford, USAs ambassadør i Honduras, uttalte nylig: "Jeg mener at Honduras' regjering på en veldig klar måte har definert sine interesser og har definert hvilke folk de ønsker å holde seg med".

Argentina: Presidentfavoritt med støtte til Venezuela

Argentinas førstekvinne og presidentkandidat Cristina Fernandez de Kirchner gikk under et møte i Madrid ut med et kraftig støtte til Venezuelas radikale president Hugo Chavez. I et møte med mektige næringslivsfolk holdt hun frem den bistand Chavez' regjering gav til Argentina under en den økonomisk krisen som rammet landet omkring tusenårsskiftet. Hun benyttet også anledningen til å kritisere tidligere regjeringer i Venezuela, som i følge presidentkandidaten ødslet bort landets rikdommer. Fernandez de Kirchner ligger an til seier i presidentvalget som skal holdes den 28. oktober i år, i følge de fleste meningsmålinger.

Lover bredbånd til Cuba

Som en del av integrasjonsarbeidet gjennom ALBA-samarbeidet skal Venezuela legge en 1400 kilometer lang fiberoptisk kabel til Cuba. Kabelen skal mer enn tusendoble båndbredden til sistnevnte land.

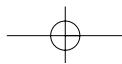
På grunn av USAs blokade er Cuba per i dag stengt ute fra den fiberoptiske kabelen som knytter sammen de øvrige øyene i Kariben, og er avhengig av å benytte en kostbar og lite effektiv satellittbasert forbindelse. Cuba har gjentatte ganger reist kravet om å få koble seg på den etablerte kabelen i FN, men får ikke lov ettersom denne er koblet opp av et amerikansk firma.

Den nye kabelen Venezuela-Cuba, som også skal kunne få "avstikkere" til andre land i Kariben som ønsker å koble seg på, skal være ferdig montert innen 21 måneder.

Revolusjonær prest kan vinne valget i Paraguay

Fernando Lugo, eks-biskop og radikal presidentkandidat i Paraguay, ligger i følge mange meningsmålinger an til seier i valget i april 2008. Lugo stiller til valg med krav om blant annet en omfattende jordreform og bekjempelse av fattigdommen. Han trekker frem prosessene i Venezuela, Bolivia og Ecuador som inspirasjonskilder og sier at også Paraguay trenger et liknende kursskifte.

Kandidaten har i følge en måling støtte av 60% av befolkningen. Lugo sier imidlertid at det er fare for juks i valget. I en uttalelse til pressen viser han til at Partido Colorado, som har sittet med makten i femti år sammenhengende, "har majoriteten av presentantene i valgmyndighetene, de kontrollerer Høyesterett, de har mulighet til å endre manntallsregisteret, bruken av de elektroniske valgurnene og valgdommerne".

ØKOLOGI

Cuba det *eneste* landet med en bærekraftig utvikling i følge WWF:

Verdens miljøfyrstårn

AV ASLAK STORAKER

Cuba er ifølge "The Living Planet Report 2006" fra Verdens Villmarksfond (WWF) det eneste landet i verden som har en reell bærekraftig utvikling.

WWFs rapport inkluderer en graf som inneholder to skalaer; den FN-baserte menneskelige utviklingsindeksen (Human Development Index) og såkalte "økologiske fotavtrykk", som viser hvor mye energi og ressurser som forbrukes i hvert land per person. Landene i Nord-Amerika og Vest-Europa gjør det godt på levestandard, men har et uforholdsmessig høyt ressursforbruk, mens mange afrikanske og asiatiske land har et lavt ressursforbruk men også en veldig lav levestandard. Enkelte land, som Sør-Afrika, har et ressursforbruk som ikke er økologisk bærekraftig, men har samtidig dårlig levestandard. Cuba er det eneste landet i verden som gjør det godt på begge skalaene. De har klart å kombinere en vellykket menneskelig utvikling med et bærekraftig ressursforbruk.

Rapportens forfatter tilegner Cubas suksess landets høye levealder, høye andel lese- og skrivekyndige og deres lave energiforbruk. Cubas helsevesen og utdanningssystem gir alle øyas innbyggere et gratis tilbud som er like bra som det som finnes i mange rike land i Nord-Amerika og Vest-Europa. Det er én lege per 157 innbyggere, den høyeste andelen i verden, og 0,2 % analfabeter, den laveste andelen i Amerika. Cuba har også spesialisert seg på bistand knytta til disse feltene. Mange millioner fattige i Latin-Amerika og Afrika har lært seg å lese og skrive og fått hjelp for sykdommer takket være innsatsen til cubanske lærere og leger. Dette er trolig det viktigste når det gjelder den menneskelige utviklinga, men hva med de økologiske fotavtrykkene?

Kort historikk

Før revolusjonen i 1959 var det aller meste av den cubanske matjorda eid av rike godseiere og utenlandske aksjeselskaper. De benyttet seg av rettighetsløse sesongarbeidere som

blei grovt utnyttet. Etter revolusjonen blei omtrent 80 % av all dyrka jord omgjort til stats-eide storgårder. De resterende 20 % blei drevet av småbønder. De statseide gårdene blei industrialisert etter sovjetisk modell. Dette var energikrevende og innebar monokultur, store mengder kunstgjødsel, sprøytemidler og omlegging fra trekkdyr til traktorbruk.

Alliansen med Sovjetunionen ga Cuba store økonomiske fordeler – Sovjet betalte det femdobbelte av verdensmarkedsprisen for cubansk sukker – men gjorde Cuba avhengig av import av billig mat og olje fra østblokklandene. Da disse kollapsa i 1989-91 fikk cubanerne en akutt mangel på matvarer og drivstoff. 100 % av hveteforbruket, 50 % av risen og 68 % av oljen blei importert fra østblokken, og USAs handelsblokade gjør det dyrt og vanskelig å importere fra den delen av verden som ligger under USAs økonomiske og politiske innflytelse.

Opprinnelig var det altså ikke hensyn til økologiske prinsipper, men rein og skjær nødvendighet, som lå bak cubanernes energirevolusjon og overgangen til økologisk småskala landbruk. Transportsystemet brøt sammen, folk gikk sultne og cubanernes gjennomsnittsvekt gikk ned med 15 kilo. For å unngå sultedøden måtte de finne nye måter å produsere maten sin på. Den enorme oppgaven besto i å produsere dobbelt så mye mat med dobbelt så lite kjemikalier.

Traktorer blei erstatta med trekkdyr (okser). Monokultur (ensretta produksjon) blei erstatta med vekstskifte, som beskytter bedre mot sykdommer og ikke utpiner jorda. Kunstgjødsel og sprøytemidler blei erstatta med husdyrgjødsel, grønnkjødsel, naturlig steinfosfat og rovinsekter. Store komposteringsplasser med meitemarkgårder gjør matavfall om til kompost.

Det viste seg imidlertid raskt at de store statseide gårdene ikke var velegna for økologisk drift. Siden gårdsarbeiderne der ikke eide jorda og spesialiserte seg på forskjellige oppgaver i stedet for å følge livsprosessen fra

såing til høsting, så mangla de den nødvendige kunnskapen om jorda til å drive den på naturlig måte. Derfor blei de fleste statsgårdene omgjort til kooperativer i 1993. Staten eier fortsatt jorda, men arbeiderne forpakter den gratis og velger sjøl en ledelse som bestemmer hva som skal dyrkes, hvem som skal gjøre hva og hvor mye penger som skal brukes på innkjøp. Mange av gårdene er delt inn i mindre enheter enn før. Staten har fortsatt kvoter med eksportretta produkter (sukker, tobakk og sitrusfrukter) som gårdene er forpliktet til å levere til fastsatt pris, men det meste av avlinga eies av bøndene sjøl og selges fritt på det åpne markedet. Produksjonen er høyere av de varene bøndene eier sjøl enn de som leveres til staten til forhåndsavtalte priser, og produksjonen er langt høyere i kooperativene og hos småbøndene enn hos storgårdene som fortsatt er statseide.

Ikke bare fordeler

Det er ikke bare fordeler med at staten har gitt fra seg mye av kontrollen over jordbruket. Tidligere fikk cubanerne kjøpe subsidierte varer som dekket hele månedens behov. Nå dekker de statssubsidierte varene bare halvparten av cubanernes månedsbehov. Resten må kjøpes på det frie markedet, der prisene ofte er svært mye høyere. Eller en kan dyrke det sjøl, noe mange urbane cubanere velger å gjøre. I tillegg til omlegginga på landsbygda har cubanerne i stadig større grad drevet med dyrking inne i hager og parker i byene. Det anslås at omtrent halvparten av Havannas grønnsaksforbruk nå dyrkes i byen. Andre byer greier å dekke mellom 80 og 100 prosent av sitt behov. De fleste cubanere har erfaring med jordbruksarbeid fra skolen. En tiendedel av timene på grunn- og ungdomskolen går med til å arbeide med praktiske fag, stort sett innenfor landbruk.

I følge en FN-rapport importerte Cuba 40 % av maten i år 2000, og det er grunn til å tro at andelen har økt siden da, blant annet på grunn av uvær og dårlige avlinger. Ganske overraskende så er kommer størsteparten av Cubas matimport fra erkefienden USA, som opprettholder den stramme handelsblokade mot landet. I år 2000 vedtok kongressen imid-

Iertid en lov som tillater å eksportere matprodukter til Cuba, noe cubanerne valgte å benytte seg av etter at matlagrene blei ramma av orkanen Michelle i november 2001. Størsteparten av importen består av hvete, mais, ris, soyabønner og kylling. USA har lagt en rekke restriksjoner på denne handelen, blant annet må cubanerne betale kontant for alt de kjøper, og skip som ankrer i cubanske havner kan ikke ankre opp i USA det kommende halvåret. Dette gjør at det etter all sannsynlighet hadde vært billigere å importere maten fra mer vennligsinnede land. Derfor regner de fleste kommentatorer med at cuba-

- En økning i kornproduksjonen fra 300 000 tonn til 550 000 tonn
- En økning i bønnneproduksjonen med 60 %
- En økning i sitrusproduksjonen med 110 %
- En økning i storfeproduksjonen med 15 %
- En økning i skinke og kyllingproduksjonen med 2 %
- En økning i eggproduksjonen med 6 %
- En økning i melkeproduksjonen med 3 %

Nå sulter ikke lenger noen av innbyggerne på Cuba, og gjennomsnittlig næringsinntak er 2600 kalorier og 68 gram proteiner (I følge FN er anbefalt dose 2400 kalorier om dagen og

til å produsere biodrivstoff. I høstsesongen utgjør biodrivstoff 30 % av cubanernes samlede energiforbruk. Det har blitt bygd 220 små vannkraftverk og 6500 vindkraftverk. Unge sosialarbeidere har blitt sendt rundt i landet for å bytte ut millioner av glødepærer med sparepærer, på statens regning. Også hundretusenvis av gamle vifter, riskokere og vannpumper er blitt bytta ut med mer energieffektive produkter. Det er beregna at de nye energieffektive apparatene skal spare landet for en milliard dollar årlig i strømutfgifter.

Cubas overgang til økologi var altså opprinnelig en dyd av nødvendighet. Men forhåpentligvis sitter den økologiske helhetstenkinga så sterkt hos både styresmakter og folk at de vil fortsette i samme retning sjøl om importmulighetene deres skulle bli dramatisk forbedra. Et tegn på stor bevissthet omkring økopolitiske saker er at Cuba har satt i gang et program for å plante 150 millioner trær i 2007, som et ledd i FNs plan for å motvirke klimaendringene. Cuba håper på å dekke 3,2 millioner hektar (29,3 % av øyas overflate) med skog innen 2015. I år 2000 dekket skogsarealet 21,4 % av øyas overflate, i 1959 bare 14 %.

Verdt å studere

Cubas eksempel er verdt å studere av flere grunner. For fattige land med begrensa ressurser kan den cubanske samfunnsmodellen tjene som inspirasjon når det gjelder levealder, helse og sosial trygghet for innbyggerne. På grunn av klimaendringene er vi i den rike verden nødt til å legge om levestilten vårt. Det kan også legges til at mange i Peak Oil-miljøet ser på Cuba som et prøvested for noe som hele verden må igjennom når oljebrønnene er i ferd med å tørke ut. Cuba er verdens eneste bærekraftige samfunn, og det første landet der moderne økologisk jordbruk blir prøvd ut i et helt land. Bruken av energieffektive produkter, økologisk landbruk med rettferdige priser for bønder og forbrukere, rettferdig fordeling av landjord og lokal produksjon også i urbane strøk, kombinert med et sterkt prioritert, gratis offentlig helse- og skolevesen er den viktigste lærdommen som resten av verden kan trekke av Cubas erfaringer.

Hovedkilder:
Cuba Organic Support Group
www.cosg.org.uk
Peoples Weekly World
www.pww.org/article/view/8550/1/308/
Oxfam America
www.oxfamamerica.org/newsandpublications/publications/research_reports/art1164.html
Institute for Food and Development Policy
www.foodfirst.org/node/1123

Cuba satser tungt på økologisk jordbruk, fornybar energi og ENØK-tiltak. Her en tobakksplantasje i vest-Cuba.

nerne importerer mat fra USA for å skape et politisk press mot den US-amerikanske blokaden fra næringslivets side. Cuba eksporterer også mange landbruksprodukter, særlig tobakk, sukker, sitrus, honning og skalldyr. I følge Monthly Review tilsvarer landets importutgifter til landbruksprodukter inntektene som kommer fra eksporten av egne landbruksprodukter.

Omlegging bærer frukter

Det er likevel trygt å si at omlegginga til økologisk drift har båret frukter. I en rapport laga av bistandsorganisasjonen Oxfam America kommer det fram en undersøkelse om utviklingen i den cubanske landbruksproduksjonen mellom 1994 og 1999. Her vises det ganske imponerende tall når det gjelder planteproduksjon.

- En tredobling av produksjonen av knollgrønnsaker og bananer
- En dobling av grønnsaksproduksjonen
- En økning i potetproduksjonen fra 180 000 tonn til 330 000 tonn

72 gram proteiner). Mer utendørs arbeid og mer grønnsaker i stedet for kjøtt har bidratt positivt til den cubanske folkehelsen. På grunn av mangel på medisiner har alle cubanske leger gjennomgått kurs i alternativ medisin, og på de statlige kollektivbrukene dyrkes det fram økologiske medisinske urter som blir distribuert på landets apoteker og sykehus.

Ny energi- og miljøpolitikk

I 2003 brukte det cubanske landbruket bare el av kunstgjødsla og sprøytemidlene som de brukte i 1989. Mye av kunstgjødsla går til potetproduksjon, som i liten grad er lagt om til økologisk drift.

Mangelen på olje førte til hyppige strømbrudd og sammenbrudd i kollektivtransporten. For å erstatte oljeimporten har cubanerne satsa på fornybar energi og energisparing. Tusenvis av skoler og hundrevis av sykehus drives nå av solenergi, og planen er at hele 100 000 bygdehusholdninger også skal drives ved hjelp av solkraft i løpet av de nærmeste årene. Melasserester fra sukkerproduksjonen brukes

HISTORIE

Det nødvendige oppgjeret

AV KJELL UNDERLID

Bokomtale:

Hans I. Kleven (2007). Hva og Hvorfor? Refleksjoner omkring bakgrunnen for sammenbruddet i den kommunistiske verdensbevegelse og i Sovjetunionen. Del 1: Fra Lenin til Stalin. Oslo: Marxist forlag A/S.

Denne boka er det første av to bind, og målet med bokverket er å beskrive og analysere grunnane til samanbrotet i den internasjonale kommunistrørsla og i Sovjetunionen i 1989/90.

Mange kommentatorar og forskarar har alt levert viktige bidrag til ei slik forståing. Kleven utmerkar seg likevel på ulike måtar. For det første går han historisk til verks - frå Oktoberrevolusjonen i 1917 og frem til kollapsen i 1989/90. For det andre er analysemåten breispektra – han trekker inn historiske, økonomiske, sosiale, kulturelle, politiske og jamvel psykologiske moment i analysen. For det tredje går han sær s grundig til verks. Det første bindet er på 556 tettpakka sider; det neste vert neppe særleg kortare. Han har ei vitenskapleg tilnærming, der han gjer bruk av eit enormt internasjonalt kjeldemateriale, mellom anna arkivmateriale av nyare dato. Dermed vert det noko langt meir enn vilkårleg "syensing". For det fjerde kjenner han rørsla frå innsida, som mangeårig aktør.

Det kan i denne samanheng vere på sin plass å seie nokre ord om forfattaren. Han vart medlem av Noregs Kommunistiske Parti (NKP) i 1945, ekskludert som furubottilhengar i 1950, var nestleiar i partiet i 1976-82, og leiar i 1982-87. Han har vore aktiv som politisk skribent og teoretikar og har hittil skrive 17 bøker og ei rekke hefte. Hans I. Kleven er utmeldt av NKP, men er aktiv i Marxistisk Forum. Mange vil rekne Kleven som den fremste nolevande marxistiske teoretikaren i Skandinavia.

I det første bindet av *Hva og Hvorfor*, er temaet altså "fra Lenin til Stalin", det vil seie frå Oktoberrevolusjonen i 1917, til den 20. kongress i Sovjetunionens kommunistiske parti i 1956. Når Kleven vel å bruke et heilt bind på denne tidsepoken, avspeglar det eit syn som går ut på at mykje av røtene til samanbrotet må søkjast her.

I kapitlet om Oktoberrevolusjonen får vi servert omtale og analyse av klassemessige føresetnader, forsering av industrikapitalismen i Russland, Russlands sosialdemokratiske parti, revolusjonen i 1905, Februarrevolusjonen, Oktoberrevolusjonen og marxistisk revolusjonsteori, den internasjonale arbeidarrørsla på denne tid og det allmenne og særneigne i Oktoberrevolusjonen.

I kapitlet om Lenin og kampen for å halde på Sovjet-makta tek han for seg "den revolusjonære nødvendighet", borgarkrig og imperialistiske intervensjonskrigar, krigskommunisme, ny økonomisk politikk (NEP), tilhøvet mellom nasjonane, Sovjetmakta og proletariatet sitt diktatur og Lenin sitt testamente. Personleg fann eg omtalen av Lenin sitt testamente spesielt interessant.

Som kjent åtvare Lenin sterkt mot Stalin her; han vart sett på som "grov", "lunefull" og som ein person som har "konsentrert umåteleg makt i sine hender". Lenin meinte såleis at Stalin måtte fjernast! Men dette dokumentet frå den store revolusjonsleiaren vart ikkje offentleggjort sjølv om det var kjent av mange. Og det vart framstilt slik at Lenin sitt forslag kom frå eit sjukt menneske.

I kapitlet om kampen om vegen og makta tek Kleven særleg for seg plattformer og rivalar, særleg Trotski og Bukharin. Trotski vart identifisert som venstreavvikar av Stalin, og vart som kjend utvist frå landet. I 1940 vart han brutalt myrda av ein spansk stalinilhenger med ei ishakke. Etter at denne mordaren hadde sona straffa si i Mexico (der Trotski var busett) vende han attende til Sovjetunionen og vart heidra der! Kleven meiner at Trotski i ettertid må vurderast meir objektivt og trekker fram mannen sine positive kvaliteter, mellom anna som teoretikar, organisator, agitator og skribent. Han går slett ikkje "god" for alt det Trotski sto for, tvert i mot, men distanserer seg frå bruken av "trotskist" som skjellsord og brennemerking, slik tradisjonen har vore i den kommunistiske verdsrørsla. Det var mange slike stigmatiserande etikettar, til dømes titoist. Kleven høyrer ikkje til dei som meiner at "Lenin var like ille som Stalin", og at det var under Lenin elendet kom inn i rørsla. Tvert i

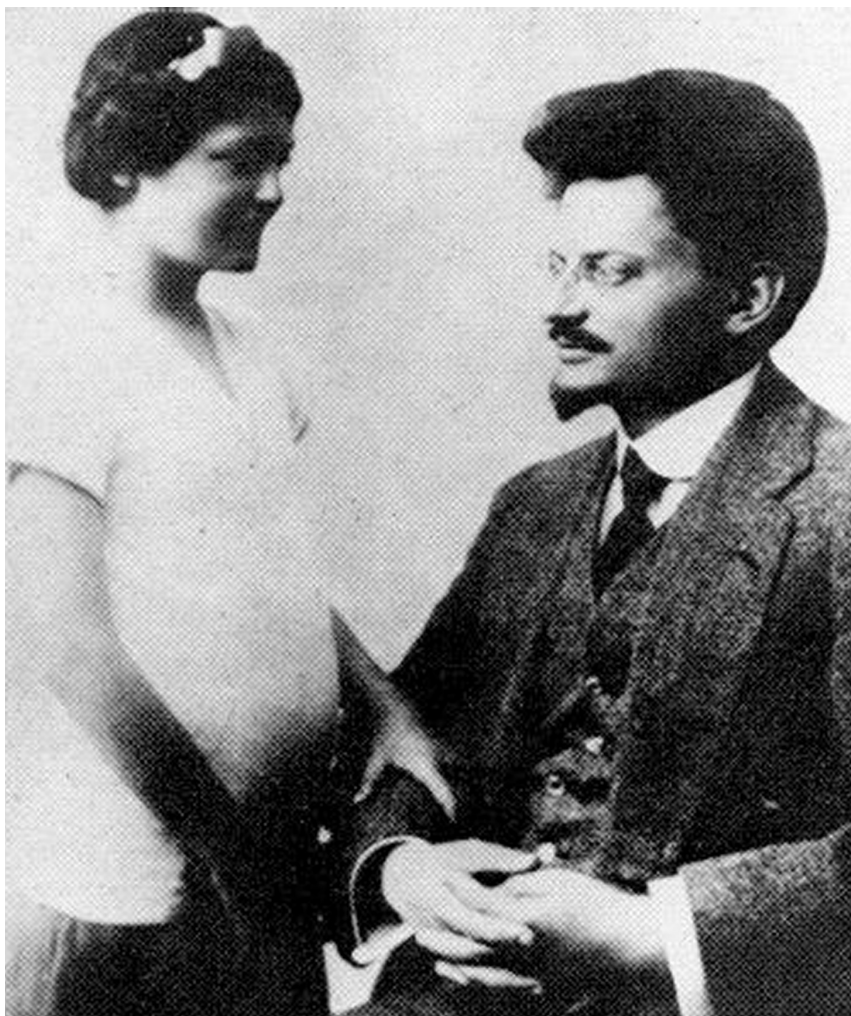
mot held han Lenin og Stalin for å vere "anti-podar". Han framhevar Lenin sin kloke realisme og fleksible tilnærmingsmåte, og hans konkrete analyse av konkrete situasjonar.

Ja visst vart det nytta harde metodar under Lenin, men desse var berre meint til å vere midlertidige – under krigskommunisme, borgarkrig og intervensjonskrigar. For Kleven er Lenin først og fremst en stor sosialistisk teoretikar. Kleven meiner at det var eit alvorleg feilsteg å bryte med NEP-politikken under Stalin, og at tvangskollektiviseringa fekk kata-

strofale følger. Ein burde ha innført sosialismen over eit lengre tidsrom og meir etappevis, og unngått Stalin sin voluntarisme og "store sprang". Det vart ein eventyrpolitikk som ikkje tok omsyn til dei harde realitane og til elementære øko-

nomiske lover. Bukharin stod for ei meir edrueleg line i slike spørsmål. Han vart stempla som høgreaavvikar, og måtte bøte med livet. Stalin såg fiendar over alt – høgrea- og venstreavvikarar – og plasserte alltid seg sjølv som den som stod for den "rette" lina mellom desse "ytterkantane". Han hadde her ei suveren definisjonsmakt, og kunne eigenrådig avrette brysame konkurrentar og rivalar.

I kapitlet om stalinismen er temaet særleg korleis ein skal forstå og definere "stalinisme" og Nikita Khrusjov sin "hemmelege" tale på den 20. partikongressen i 1956. Det er utruleg at denne talen ikkje vart publisert i Sovjetunionen. Innhaldet vart ellers kjend i breie krinsar nokså snøgt, og skaka den internasjonale kommunistrørsla. Sjølv om dette var hard kost for mange, var det likevel eit halvhjarta oppgjer. Khrusjov måtte her ta taktiske omsyn. Det må her leggjast til at han sjølv lenge hadde vore knytt til dette systemet og vore ein nær medarbeidar av Stalin. Han var såleis medskyldig. I oppgjeret med Stalin må ein ikkje gløyme dette – det var mange medskyldige – og dette oppgjeret kan såleis ikkje avgrensast til ein enkelt person (Stalin). Og Khrusjov tala i liten grad om systemfeil. Når det gjelder ordet "stalinisme" så er dette omgrepet lite presist og også uheldig på andre måtar. Kleven meiner at "stalinisme" ikkje kan forståast som ein teoretisk "isme",

Leo Trotski med si dotter Nina i 1915. Hans I. Kleven går ikkje god for alt Trotskij stod for, men framhevar fleire av mannen sine positive kvaliteter i si nye bok.

for Stalin utforma ikkje noko sjølvstendig teoretisk system, slik Marx og Lenin gjorde. Det er meir tale om ein bestemt type praksis (og kanskje også mentalitet). Avdi ordet har blitt så innarbeidd, og fordi det manglar gode alternativ, er det likevel greitt å tale om "stalinisme". Ein har ellers talt om "statssosialisme", "partisocialisme", "kasernesosialisme", "reelt eksisterande sosialisme", "sosialisme basert på kommandoøkonomi", og anna. I alle fall var det eit system med ekstreme trekk, parra med terror, "galgens sosialisme", eit samfunn der lina konsekvent gjekk ovanfrå og nedover.

Når det gjeld omfanget av Stalin sin terror har det som kjent versert ulike tal. Somme av dei er så høge at folketalet i landet nærast skulle ha endt i minus, og er såleis overdrivne. Kleven åtvarer mot slik "matematikk". Dette kjem blant anna an på "reknemåte". Ein ting er dei direkte politiske avrettingane, ein annan ting sjukdom og tidleg død som følgje av innesperring i arbeidsleirar og forflytting av heile folkegrupper. Eit tredje aspekt er effekten av feilslått politikk, til dømes forsert tvangsskollektivisering. Men dette handlar ikkje berre om liv og død, men også om den psykologiske

nauda som tallause menneske vart utsett for som følgje av trakassering og terror. Stalin forsvarte alt dette eksplisitt, og gjekk også inn for å ta livet av familiemedlemmer til dei politiske

... dette handlar ikkje berre om liv og død, men også om den psykologiske nauda som tallause menneske vart utsett for som følgje av trakassering og terror.

"avvikarane". Han legitimerte dette med å påstå at det var nødvendig (noko som i følgje Kleven slett ikkje var tilfelle). Det var midlar for å tilfredsstille Stalin sin sjuklege trong til makt og eit uttrykk for mannen sin velutvikla paranoia.

Dermed perverterte han også sosialismen, og øydela dette systemet si tiltrekningskraft. Han trakka på marxismen sin humanistiske karakter og la eit grunnlag for samanbrotet i 1989/90. Men alt dette kan ikkje skrivast på Stalin sin konto. Det var mange medskyldige. Og det var tale om eit pervertert samfunnssystem.

I det siste kapitlet tek Kleven for seg Komintern og Stalin. Via Komintern fekk han eksportert stalinismen og fekk såleis høve til å herske over parti i andre land. Dei einskilte kommunistpartia vart gjort til lydige reiskapar for Stalin (og hans likesinna) sin vilje. Mest katastrofalt var teorien om sosialfascisme, der han gjorde sosialdemokratiet og særleg venstresosialdemokratiet til hovudfienden. Denne

HISTORIE

"teorien" vart også ei "eksportvare". Heldigvis vart kursen justert med einskapspolitikken på midten av 1930-åra, med Dimitrov som sentral kraft. Men sosialfascismetilnærminga hadde alt gjort ubotelig skade. Når det gjeld Stalin si rolle under andre verdskrig, er det mangt å seie om dette. Kleven går ikkje så mykje inn på dette i boka, men viser til annan litteratur. Stalin var til dels ein klok (eller slu om ein vil) og varsam utanrikspolitisk, og vart eit viktig symbol for store delar av den internasjonale motstandsrørsla i desse krigsåra. Men han gjorde også fundamentale feil, både før og under krigen, som svekte motstandskreftene. Når somme nye og gamle stalinister vil prøve å rehabilitere Stalin ved å vise til krigsinnsatsen hans, er det viktigaste svaret likevel at æra for sigeren ligg i den samla innsatsen til motstandskreftene – i aust som i vest – og særleg dei som gav sitt eige liv i denne kampen.

Vel, Stalin døydd i 1953, og tre år seinare fekk vi Khrutsjov sin "hemmelege" tale, som var eit "halvoppgjør" med stalinismen. Kleven meiner her at det var eit alvorleg mistak at ein ikkje tok dette oppgjøret fullt og heilt. Han hevdar jamvel at Sovjetunionen seinare fall attende til ein slags halvstalinisme, under Bresjnev og senere. Gorbatsjov sin Glasnost og Perestrojka var prisverdig og lovande, men det vart helst med orda. Men dermed er vi over i bind II, som vi ventar spent på.

Med dette første bindet har Kleven skrive den viktigaste boka på og for norsk venstreside på fleire tiår, kanskje etter krigen. Det er eit ruvende storverk – veldokumentert, analytisk, reflektert. Det er tale om eit voldsamt oppgjør med stalinismen. Venstresida vil aldri bli heilt "frisk" før vi klart og tydeleg tek inn over oss desse lærdomane. Sosialismen må ikkje være despotisk, men demokratisk og humanistisk. Måtte boka bli lesen av mange!

FAKTAARK

Propagandakrigen mot Venezuela, eller, når en stengt tv-kanal egentlig sender

Det de ikke fortalte oss om

AV EVEN SANDVIK UNDERLID

Venezuelas president Hugo Chavez har "stengt" en tv-kanal og "en tidligere kupp-maker" truer demokratiet, kunne et nesten samlet pressekorps fortelle oss tidligere i år. Begge påstandene er høyst tvilsomme.

Først: RCTV blir ikke stengt, men får ikke fornyet konsesjonen til å sende på bakkenettet i Venezuela. Det er noe annet. RCTV kan og vil sende videre per kabel (1), og dessuten via satellitt og internett. Det nasjonale bakkenettet er et begrenset gode hvor det bare er plass til et gitt antall kanaler og det stilles i alle land strenge krav for å sende på dette. Nærmere 30 % av befolkningen i Venezuela har kabel-tv lovlig (2), trolig langt flere om man tar med ulovlige tilkoblinger, og det er et medium i rask vekst.

En annen tvilsom gjenganger i pressedekningen av Venezuela er henvisningene til Hugo Chavez' "kuppforsøk" mot president Carlos Andres Perez i 1992. Slik fremstår ikke bare Chavez som en suspekt type som "stenger en tv-kanal", men man kan også fremstille ham som "tidligere kupp-maker". Det er riktig at Perez, som Chavez gjorde opprør mot, opprinnelig var folkevalgt. Perez' regjering mistet imidlertid mye av populariteten etter en massakre hvor tusenvis av demonstranter ble drept i 1989 ("el Caracazo"). Foranledningen for El Caracazo var nyliberalistiske reformer som skapte harme i befolkningen: Tilpasning til IMF's programmer gjennom bl.a. kutt i statsbudsjettene, fjerning av subsidier og høyere egenandeler på offentlige tilbud, osv. (3).

Andres Perez tviholdt på makten selv etter denne massakren, helt til han ble avsatt. Frykten for å demokratisk deltakelse var stor i befolkningen etter El Caracazo og når Chavez ledet et opprør i 1992 var det mot et regime hvor folk opplevde at de lovlig kanaler for demokratisk endring var stengt. Valgresultatet Chavez oppnådde i 1998, etter han slapp ut

fra fengsel, bekrefter opprørets popularitet. Det er mer riktig å snakke om et feilet "revolusjonsforsøk" enn det mer negativt ladede "kuppforsøk", da regimet som satt ved makten i 1992 må kunne betegnes som illegitimt.

Andres Perez, som blir fremstilt som rene demokraten i norsk presse, gav klart uttrykk for sin holdning til Chavez og folkets vilje da han uttalte til den venezuelanske avisen El Nacional at den sittende presidenten må "dø som en hund, fordi han fortjener det" (4).

De to sentrumpartiene styrte Venezuela i 41 år gjennom den såkalte Punto Fijo-pakten (5). Politiske forsvinninger var ikke uvanlige under dette autoritære regimet som riktignok hadde en demokratisk fasade (6). Det viktige kommunistpartiet var i en periode forbudt og alle dominerende medier var under kontroll av krefter som støttet status quo. Da Chavez tok over som president i 1999 var det fortsatt Berlusconi-liknende tilstander i media i Venezuela (7). Det er fortsatt slik at opposisjonen dominerer mediebildet i Venezuela.

RCTV støttet ikke bare det fascistiske statskuppet i 2002 i ord, slik det ofte har blitt gitt et inntrykk av i norsk presse, men deltok aktivt i dette (8). Støtten til kuppet

innebar bl.a. at ledelsen i RCTV deltok i møter med kupp-makerne før og under det CIA-støttede kuppet. Kanalen fungerte som offisielt talerør for kupp-makerne. Den viste et falskt avskjedsbrev fra Chavez og nektet å vise et dementi når kanalen ble gjort at avskjedsbrevet var falskt. RCTV viste tegnefilmer når Chavez kom tilbake til presidentpalasset, i stedet for å omtale hendelsene. Statskuppet avskaffet alle demokratiske institusjoner i Venezuela og innførte et undertrykkelsesregime.

RCTV spilte ikke bare en aktiv rolle i kuppet, men har også stått for en rekke andre brudd

på konsesjonsvilkårene og på venezuelanske lover: Visning av alkohol og tobakksreklame, visning av vold og pornografi på tidspunkt av døgnet når dette ikke er lovlig og manglende skattebetaling (9). Chavez trakk også frem RCTV's mobbing av minoriteter og spredning av homofobe holdninger i forbindelse med ikke-fornyelsen av konsesjonen, noe han ble sitert på blant annet hos BBC (10).

RCTV har blitt utsatt for sanksjoner ved seks tidligere anledninger, herunder blitt tatt av luften flere ganger, før Chavez kom til makten på grunn av lovbrudd/brudd på sendevilkårene (11).

Det er ikke en stats rett, men dens plikt å vurdere ulike søkere når konsesjoner skal utdeles. I Venezuelas tilfelle måtte RCTV vike for TVes. TVes er i følge regjeringen en "åpen kanal" (public service tv) etter "europaisk modell" (12), hvor alle kan sende inn bidrag. Regjeringen har vektlagt at kanalen må være inkluderende og har uttalt at "vi ville ikke være så dumme at vi gjorde TVes til en kopi av [statskanalen] VTV (13). Mens RCTV ikke slapp til Chavez-tilhengere har TVes lovet å inkludere både regjeringstilhengere og opposisjonen.

Det er også helt vanlig å trekke tilbake eller å ikke fornye konsesjoner, og hvor lenge en kanal har sendt spiller i denne sammenheng liten rolle. Et kjent eksempel er Thames Television i England som hadde sendt i 24 år og så ble fratatt konsesjonen (14).

Reporters without borders, til tross for at navnet kan virke tillitsvekkende da det gir assosiasjoner til en respektert hjelpeorganisasjon, er en gruppe som er finansiert av National Endowment for Democracy (NED). NED er underlagt den amerikanske regjeringen. Reporters without borders har møtt omfattende kritikk og dens "granskingsarbeid" er svært selektivt (15).

Beslutningen om å ikke fornye konsesjonen til RCTV har blitt beskrevet som "et administrativt anliggende" av Organisasjonen av amerikanske stater, hvis leder har uttalt at den ikke

sender som bare det...

om RCTV

representerer noen trussel mot demokratiet (16). Brasils president Lula har eksplisitt forsvart beslutningen om ikke-fornyelse av konsesjonen til RCTV (17), i tillegg til en rekke andre latinamerikanske presidenter.

Chavez-regjeringen har bidratt til å demokratisere Venezuela. Noen eksempler:

- Folkeavstemning om ny grunnlov som garanterer like rettigheter for kvinner og ulike minoriteter.
- Alfabetisering og utdeling av identifikasjonskort til fattige som gjør folk reelt i stand til å delta i de demokratiske prosesser.
- Innføring av et system med direkte budsjettering etter modell fra bl.a. Porto Alegre i Brasil (18).
- Demokratiet stopper ikke lengre ved bedriftsporten. Venezuela får stadig flere arbeiderstyrte bedrifter. Uavhengige kooperativer vil om noen år kunne stå for 30% av sysselsettingen i Venezuela (19).
- Pressestøtte til såkalte "community media". Slik har antallet tv-kanaler i Venezuela økt fra 30 til 78 og antallet radiokanaler økt fra 368 til 617 (20).
- Utbygging i regi av det offentlige av gratis internettkaféer i fattigstrøk (21) og utbygging av internett på skoler og universiteter. Dette er en motsatt strategi av autoritære regimer som pleier å se på Internett som sin verste fiende. Venezuela betaler også for en fiberoptisk kabel til Cuba som skal øke kapasiteten for internett til øyen mellom 1000 og 2500 ganger (22). Cuba får per i dag ikke lov å koble seg til den fiberoptiske kabelen som gir internett-tilgang til de øvrige øyene i Kariben, og er avhengig av en kostbar og treg satellittforbindelse (23).
- Venezuela tar tak i det største menneskerettighetsproblemet i Latin-Amerika, nemlig fattigdommen, og har hatt stor suksess med dette. Verdensbanken uttalte for kort tid siden at "Venezuela has achieved substantial improvements in the fight against poverty" (24).
- Chavez har vunnet en rekke valg med et stort oppbud av internasjonale observa-

tører (25).

Hugo Chavez' har vært krystallklar på at Venezuela ikke ønsker å kopiere tidligere hodeløse eksperimenter som har funnet sted i sosialismens navn, og at Venezuela vil satse på blandingsøkonomi (26) og "at man vil garantere for individuelle friheter, kollektive friheter, grunnleggende rettigheter", som Chavez nylig uttrykte det i et intervju med Associated Press (27).

Brasils president Lula har eksplisitt forsvart beslutningen om ikke-fornyelse av konsesjonen til RCTV, i tillegg til en rekke andre latinamerikanske presidenter.

"Dn bolivarianske bevegelsen" som Chavez representerer er inspirert av tenkere som alle var kjent for sin harde kritikk mot partidiktatur og sensur i de "realsosialistiske

landene", jf. de hyppige henvisningene til Gramsci (28), Trotskij (29) og Rosa Luxembourg (30) i Hugo Chavez' taler. Chavez fremhever også Prout, "progressiv sosialisme" (31), en bevegelse som vektlegger betydningen av desentralisering og en differensiert økonomi hvor privateide bedrifter og kooperativer fungerer side ved side med statsbedrifter. Prout ble grunnlagt i sterk opposisjon til det 20. århundrets autoritære sosialisme. Også den skandinaviske velferdsmodellen har blitt trukket frem som en inspirasjonskilde.

Til sist skal det legges til at demonstrasjonene til støtte for ikke-fornyelse av konsesjonen til RCTV var langt større enn demonstrasjonene til støtte for fornyelse (32). Gjennom norsk pressedekning fikk man inntrykk av det motsatte, og det er egentlig representativt for hele den hjemlige dekningen av RCTV-saken. Virkeligheten ble snudd på hodet.

Forfatteren av faktaarket er redaksjonsmedlem i SF og master i Spansk og Latinamerikastudier.

- Kilder:**
1. news.bbc.co.uk/2/hi/americas/696699.stm
 2. seattlepi.nwsource.com/business/1310/AP_Venezuela_Cameras_Rolling.html
 3. www.haifa.com/wiki.jsp?topic=Caracazo
 4. news.bbc.co.uk/2/hi/americas/355968.stm
 5. en.wikipedia.org/wiki/Puntofijo
 6. espanol.geocities.com/enlace/venezuela/LISTADO.htm (spansk)
 7. www.venezuelanalysis.com/articles.php?print.php?artno=1283 og www.venezuelanalysis.com/articles.php?artno=1747
 8. www.venezuelanalysis.com/articles.php?artno=2053
 9. www.venezuelanalysis.com/articles.php?artno=2053
 10. news.bbc.co.uk/2/hi/spanish/latin_america/newsid_0679000/6679645.stm (spansk)
 11. www.rethinkvenezuela.com/news/05-31-07ft.html
 12. www.handsofvenezuela.org/rtv_licence_venezuela.htm
 13. www.handsofvenezuela.org/zero_hour_for_venezuelas_rctv.htm
 14. en.wikipedia.org/wiki/Thames_Televison
 15. www.sourcewatch.org/index.php?title=Reporters_Without_Borders_og
 16. www.vallarenet.org/article/127688.html
 17. english.eluniversal.com/2007/06/08/en_pol_art_lula-claims-chavez_08A881805.shtml og www.venezuelanalysis.com/news.php?newsno=2325
 18. www.venezuelanalysis.com/articles.php?artno=1314
 19. www.venezuelanalysis.com/articles.php?artno=1801
 20. www.venezuelanalysis.com/articles.php?artno=1801
 21. ncronline.org/NCR_Online/archives/2004/09/30/090304a.php og www.cisla.org.au/index.php?option=com_content&task=view&id=41&Itemid=39
 22. www.cubadebate.cu/index.php?tp=design/especiales.tpl.html&newsid_obj_id=9369 (spansk)
 23. bsnews.net/news.asp?idnews=36567
 24. www.venezuelanalysis.com/articles.php?artno=1766
 25. news.bbc.co.uk/2/americas/3571350.stm
 26. news.bbc.co.uk/2/hi/americas/6205128.stm
 27. www.venezuelanalysis.com/news.php?newsno=2204
 28. www.venezuelanalysis.com/news.php?newsno=2204
 29. www.greenleft.org.au/2007/71/3/7009
 30. narcosphere.narcosnews.com/story/2004/12/10/85226/568
 31. www.venezuelanalysis.com/articles.php?artno=1728
 32. www.proutworld.org/news/20030604cha.htm
 33. www.worldpress.org/print_article.cfm?article_id=2939&dont=yes

DEBATT

Vi må bygge på vår tenknings arv og videreutvikle den

Har arbeiderbevegelse

Spørsmålet er viktig – om ikke for annet enn at det bør bringe fram hos oss noen tanker som kanskje skulle vært tenkt for svært lenge siden. I dag er dette spørsmålet tema over hele Europa – men ikke i Norge ser det ut til? Likevel – det finnes tegn på at i hver fall enkelte ser den allmenne betydning av en klargjøring av spørsmålet.

Ikke slik å forstå at det er mulig å finne svar i korte artikler, men slik at en hver tanke som peker ut over "det eksisterende" samfunnssystem og "den eksisterende historiske tid" kan bære spire i seg til å gro fram som en viktig del av arbeiderbevegelsens framtid. For mange år siden (1983) skrev jeg en artikkel i Samtiden som behandlet samme emne: "Sosialdemokratiene ved skilleveien". Noe seinere tok jeg opp samme emne i "Et kulturskifte. Hvor går arbeiderbevegelsen".

Jeg synes vel at det er trist at vi finner det nødvendig å hanske med samme tema flere år seinere. Det forteller om en "bevegelse" som står i fare for å underminere sin egen eksistensberettigelse i folkets øyne. Og jeg er overbevisst om at vi fremdeles lever under dette krisetegnet. Vi har riktignok – i samarbeid med andre – fått en ny mulighet til å vise at vi har et levedyktig alternativ til nyliberalismen å tilby folk. Er vi i stand til å oppfylle forventningene? Historien vil gi oss svaret.

Jeg er sikker på at en arbeiderbevegelse som ikke tar opp den utfordring som ligger i arven fra Marx og utvikler den, ikke har framtiden i seg. Det er to årsaker til dette: vår motstander er nøyaktig den samme som for 100 år siden, og Marx analyser av kapitalismen er like gyldige som grunnlag for vårt arbeid i dag, men trenger helt naturlig å videreutvikles i lys av den historiske utviklings erkjennelse.

Når jeg sier at vår motstander er den samme i dag som for 100 år siden - til og med "globaliseringen" er en kopi av hva som man forsøkte på fram mot forrige århundreskifte - så ligger det i dette at systemet fungerer etter samme "bevegelseslover" i dag som tidligere. Sagt på en enkel måte styres dette av nødvendigheten av å øke profitten. Trosbekjennelsen er altså den samme:

"Tro på Markedet og gjør intet som kan være

Har arbeiderbevegelsen en fremtid, spør artikkelforfatteren. Foto er fra en demonstrasjon i Oxford, England.

skadelig for dets trivsel. Senk en hver skatt eller avgift som Næringslivet betaler. Sørg for å bruke mediene til å holde folket uvitende om hva som skjer. Kunnskap kan være skadelig og tar illusjonen fra menneskene. Glem alt som smaker av alternativ utviklingsveier. Dersom du har et alternativt syn, tal gjerne om det, skriv om det, sørg for at det blir skrevet bøker om det, men ikke gjør noe. Glem alt om demokrati og demokratiets spilleregler. Tro ikke at det flertall som har valgt deg, er din herre og suveren. Husk at din tre-enige gud er: penger, profitt og grådighet. Dersom du aksepterer denne trosbekjennelse, kan du gi deg ut på "den tredje vei" og la arbeidsløshet være arbeidsløshet, utbytting være utbytting. Markedet tilgir deg alt."

Jeg undres, hvor lenge vi skal akseptere dette?

Dersom vi skal håpe å gjenvinne folkets tillit, må vi presentere en politikk som er konkret, som bygger både på et kortsiktig og et langsiktig perspektiv og som er tuftet på begrep

som frihet, likhet og solidaritet – kort sagt på en demokratisk sosialisme.

Jeg tror nemlig fortsatt – etter over 50 år – at vi ikke kommer utenom en sosialistisk løsning. Men - vi må gjøre det klart at demokratiet er en forutsetning for sosialismen. Også – og i særlig grad - innenfor det økonomiske liv.

Dette krever mye teoretisk arbeid – ikke av en selvutnevnt elite, men av folket selv. (Noe som bl.a. er en viktig del av Thorbjørn Jaglands politiske filosofi). Det kreves mye forskning på kapitalismens nåværende situasjon.

Hva vet vi for eksempel om kapitalens akkumulasjonsforhold? Hvordan finansieres norsk næringsliv? Hvor stor del er egenkapital, hvor stor del er lånekapital og hvem er kreditorer? Hvordan er profittratesituasjonen i dag - og ikke minst historisk? Hvordan er forholdet mellom finanskapital og den produktive kapital – bl.a. vis a vis eierforhold og profittutvikling? Hva med merverdiproduksjonen og merverdi-raten? Hvordan etablere en kollektiv investe-

Ikke den, sier artikkelforfatteren:

sen en framtid?

AV ODD ANDREASSEN

rings"pool" under demokratisk kontroll? Dette er noen av de viktige spørsmål som vi bør få avklart.

Vi må bygge på vår tenknings arv og videreutvikle den! Den kritiske tenknings muligheter innenfor det borgerlig-kapitalistiske kulturelle og politiske hegemoni er imidlertid et viktig spørsmål. I en slik sammenheng kommer vi ikke utenom Karl Marx. Men det får vi komme tilbake til en annen gang.

La meg imidlertid her kaste fram noen tanker i forbindelse med den nødvendige renovering av arbeiderbevegelsens idebank:

En konkret politikk må som nevnt bygge på to perspektiv: - Et kortsiktig som tar sikte på å finne ut hvordan vi kan gjøre det beste ut av situasjonen i dag med tiltak som peker ut over den eksisterende kapitalismes forutsetninger. En politikk som bl.a. retter seg mot den makt finanskapitalen har oppnådd. En politikk som også tar sikte på å endre den eksisterende fordelingsnøkkel. En politikk som vil fordre en ny skattepolitikk – ikke minst vis a vis finansspekulative forhold. Disse kortsiktige politiske tiltak peke fram mot og bli en del av den langsiktige politiske kurs.

- I det langsiktige perspektiv er selve utviklings- og veksttenkningen det helt sentrale. Det er ganske enkelt umulig å fortsette langs den praksis som driver det kapitalistiske økonomiske system framover. Vekst for en hver pris er et håpløst foretakende.

Det blir nødvendig å annonsere en sterk kursendring hvor økologiske hensyn avløser de kapitalistiske økonomiske vurderinger – altså økologi må erstatte økonomi.

Videre er det nødvendig å foreta en utjevning land og folk i mellom av den økologisk bestemte vekst som fortsatt må finne sted. Slik det er i dag er utviklingen så ujevnt fordelt både geografisk og sosialt at en stadig større del av jordens befolkning presses under fattigdomsgrensen. Den kapitalistiske akkumulasjonsdynamikk er ikke brukbar – ikke minst på grunn av sin manglende hensyn til økologiske pro-

blemstillinger og også fordi dens ujevnheter aldri vil kunne sikre en sosialt tilfredsstillende utvikling hvor alle kan oppnå sosialt nyttig og personlig tilfredsstillende arbeid. Et framtidig og langsiktig investeringsprogram må være innrettet mot å skaffe slike arbeidsplasser.

I denne forbindelse er det fem spørsmål som er helt sentrale:

Hvorfor produserer vi? Hva produserer vi? Hvordan produserer vi? Hvor produserer vi? Hvem produserer vi for? Og – aller viktigst: hvem kontrollerer denne produksjonen? Dette må bety en demokratisering av det økonomiske systemet/en sosialistiske organisering av næringslivet.

Et nøkkelbegrep i denne sammenheng blir planlegging. Det blir nødvendig å bygge opp et

Planlegging betyr ikke at vi skal vende ryggen til markedet som en viktig faktor i de mange beslutningsprosesser som finner sted i økonomien.

demokratisk planleggingssystem fra gras-rot – lokalsamfunnsnivå og oppover. Dette blir en nødvendighet uansett hvordan våre motstandere vil argumentere med utgangspunkt i sovjet-

planleggingens mangler. Planlegging betyr ikke at vi skal vende ryggen til markedet som en viktig faktor i de mange beslutningsprosesser som finner sted i økonomien.

Men betyr avgjort at det er de politiske overveielser som skal styre markedet. Det er politikken som skal styre økonomien – ikke omvendt som tilfellet er i dag.

Det er bare på denne basis at vi kan se en sammenheng mellom de ulike nivå i vårt samfunn - internasjonalt som nasjonalt. Det er bare slik vi kan tenke på å knytte verdens folk sammen i en felles prosess som er demokratisk fra rot til topp. Det er gjennom en åpen samtale om disse problemene arbeiderbevegelsen kan gjenreise seg selv.

Artikkelforfatteren er medlem av Arbeiderpartiet.

BEVEGELSEN FOR *sosialisme*

Hvem er vi?

Bevegelsen for Sosialisme (BfS) er en landsdekkende organisasjon som arbeider for å sette et grunnleggende annerledes samfunn - sosialismen - på dagsorden.

Vi vil bygge broer hvor det i dag er kunstige politiske skiller. Vi vil skape et miljø på tvers av tradisjonelle skillelinjer - de være seg kulturelle, aldersmessige eller mellom kjønnene.

Bevegelsen for Sosialisme verken er eller vil bli noe politisk parti, men forener partipolitisk aktive og folk som ikke finner seg til rette i de etablerte partiene.

Organisasjonen prioriterer debatt og ulike former for opplysningsvirksomhet.

**Informasjon,
debatt,
medlemskap:**

bevegelsen.no

eller skriv til:

Bevegelsen for
Sosialisme
Pb. 131
5804 Bergen

kontakt@bevegelsen.no

**Støtt vårt arbeid -
Kontonr.: 0539 15 07653**

B

Returadresse:
Sosialistisk fremtid,
boks 131, 5804 BERGEN

Frihet for de **fem**

cubanerne som sitter fengslet i USA
for å ha forsvart sitt land mot
U.S.-støttet terrorisme mot Cuba

(3478 døde, 2099 skadde)

